

HRVATSKA UDRUGA UZGAJIVAČA GIDRAN PASMINE KONJA

UZGOJNI PROGRAM GIDRAN PASMINE KONJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Čazma, 2019.

III. dopuna uzgojnom programu iz 2011.

Sadržaj	
I. OPĆE ODREDBE	1
II. ZAKONSKE ODREDBE	2
III. PODRIJETLO PASMINE	4
IV. UZGOJNO PODRUČJE I ORGANIZIRANOST UZGOJA	5
V. VELIČINA POPULACIJE	6
VI. UZGOJNI CILJEVI	7
VI.1. Obilježja i značajke gidran pasmine	7
VII. IDENTIFIKACIJA, REGISTRACIJA I MATIČNE KNJIGE GIDRAN PASMINE	9
VII.1. Identifikacija ždrebadi	9
VII.2. Jedinstveni životni broj kopitara gidran pasmine.....	10
VIII. OZNAČAVANJE KONJA GIDRAN PASMINE U REPUBLICI HRVATSKOJ	11
VIII.1. Dodatno označavanje	11
VIII.2. Dodjela imena	11
IX. UZGOJNE METODE	13
X. TEHNOLOGIJA UZGOJA	13
XI. SELEKCIJSKI PROGRAM	14
XI.1. Vrednovanje porijekla.....	14
XI.2. Ocjena vanjštine	14
XI.3. Razvrstavanje u klasne razrede	14
XI.4. Ispit radne sposobnosti pastuha (<i>IRS</i>).....	14
XI.5. Vrednovanje kvalitete potomstva	14
XI.6. Prosudba zdravlja i plodnosti	15
XI.7. Izdavanje uzgojne dokumentacije	15
XII. OCJENA PASTUHA I KOBILA	16
XII.1. Ocjena pastuha – odabir pastuha za rasplod	16
XII.2. Ocjena kobila	16
XII.3. Ocjena ždrebadi.....	17
XII.4. Odluke i obavijesti o odluci Povjerenstva	17
<i>XII.4.1. Ocjena pastuha – odabir pastuha za rasplod.</i>	17
XII.4.2. Ocjena kobila i ždrebadi	17
XIII. ISPITIVANJE RADNE SPOSOBNOSTI PASTUHA – <i>IRS</i>	18
XIII.1. Provođenje ispita radne sposobnosti	18
XIII.2. Prihvatanje rezultata natjecanja kao polaganje ispita radne sposobnosti	18
XIV. VOĐENJE MATIČNIH KNJIGA GIDRAN PASMINE.....	19
XIV.1. Upis u matične knjige gidran pasmine	19

XIV.1.1. Kategorije matične knjige.....	20
XV. ODLIKOVANJE PASTUHA I KOBILA.....	22
XVI. POVJERENSTVA.....	23
XVII. ISTOVJETNOST GRLA – IDENTITET	23
XVIII. VLASNIŠTVO GRLA.....	23
XIX. UVJETI ZA SUDJELOVANJE U UZGOJNOM PROGRAMU	24
XX. PRILOZI	25
UPUTE ZA OCJENJIVANJE VANJŠTINE I RAZVRSTAVANJE U KLASNE RAZREDE GIDRAN PASMINE.....	25
1. NAČIN OCJENE I RAZVRSTAVANJE U KLASE.....	25
1.1. Ocjenja pastuha i kobila	26
1.2. Ocjenja ždrebadi	26
2. UPUTE ZA OCJENU VANJŠTINE	27
2.1. Svrha ocjenjivanja vanjštine.....	27
2.2. Način ocjenjivanja	27
2.3. Kriterij za ocjenu vanjštine pastuha i kobila prema ocjenjivačkom modelu (sustav „100 bodova“)	27
2.4. Kriterij za ocjenu vanjštine ždrebadi prema ocjenjivačkom modelu.....	30
UPUTE ZA PROVEDBU ISPITA RADNE SPOSOBNOSTI GIDRAN PASMINE	32
I. NAČIN PROVOĐENJA ISPITA RADNE SPOSOBNOSTI	32
I.1. Polaganje ispita temperamenta i karaktera	32
I.2. Polaganje ispita u zaprezi (jednopregu).....	32
I.3. Ocjenjivanje slobodnog skoka	33
I.4. Konačna ocjena ispita radne sposobnosti pastuha.....	35
PRAVILA VOĐENJA MATIČNE EVIDENCIJE GIDRAN PASMINE KONJA U REPUBLICI HRVATSKOJ	36

I. OPĆE ODREDBE

Uzgojni program gidran pasmine predstavlja dokument kojim Hrvatska udruža uzgajivača gidran pasmine konja (HUGK) kao nevladino udruženje, želi unaprijediti uzgoj konja gidran pasmine u Republici Hrvatskoj. HUGK suglasnot za provođenjem uzgojno selekcijskog rada, primjenu uzgojnog programa i postizanje uzgojnog cilja dobila je 2011. godine od Ministarstva poljoprivrede Republike Hrvatske. Isti je sa ciljem poboljšanja genotipskih i fenotipskih odlika pasmine te detaljnijim vođenjem matičnih knjiga, doživio izmjene i dopune koje je Ministarstvo poljoprivrede prihvatio 2014. godine. Stupanjem na snagu Uredbe EU 2016/1012, uzgojno udruženje odgovorno je prema nadležnim tijelima ispuniti zahtjeve predviđene važećim pravnim propisima koje se odnose na uzgoj domaćih životinja u Republici Hrvatskoj ispuniti, kao što je navedeno u Poglavlju II.

Uzgojnim programom postavljaju se uzgojno-selekcijske mjere temeljem kojih se provodi uzgojno selekcijski rad u cilju unaprijeđenja gidran pasmine povećavanjem uzgojne, uporabne i, u konačnici, ekonomski vrijednosti pasmine. Navedeno proizlazi odredbama temeljenim na važećim pravnim propisima koje se odnose na uzgoj životinja u Republici Hrvatskoj (RH), te koje proizlaze iz Statuta HUGK i drugih akata.

Uzgojno selekcijski rad i postizanje uzgojnog cilja provodi se u prvom redu metodama procjene vanjštine i razvrstavanjem rasplodnih grla u pripadajuće kategorije matične knjige i klasne razrede u uzgoju, kao i metodama odabira rasplodnih pastuha. Prilikom provođenja uzgojno selekcijskog rada u cilju odabira rasplodnjaka i razvrstavanja u pripadajuće klasne razrede, osim rezultata ostvarenih u Republici Hrvatskoj moguće je koristiti i rezultate drugih uzgojnih i sportskih udruženja i institucija.

Uzgojno selekcijske mjere definirane ovim uzgojnim programom provoditi će HUGK.

Svaki vlasnik i uzgajivač gidran pasmine konja ima pravo sudjelovanja u uzgoju gidran pasmine sukladno ovom uzgojnog programu ukoliko sudjeluje u provedbi uzgojnog programa u skladu s pravilima struke i uzgojne organizacije.

Uzgojno valjane životinje uzgojene sukladno ovom uzgojnog programu gidran pasmine konja biti će upisane u matičnu knjigu, te razvrstane u uzgojne klasne razrede propisane ovim dokumentom.

II. ZAKONSKE ODREDBE

Uzgojni program gidran pasmine konja temelji se na slijedećim zakonskim odrednicama:

- Zakon o uzgoju domaćih životinja (NN 115/18),
- Zakon o veterinarstvu (NN 70/97, 105/01, 172/03, 88/05, 02/07, 82/13, 148/13),
- Zakon o zaštiti životinja (NN 135/06, 37/13, 125/13),
- Zakon o dobrobiti životinja (NN 19/99),
- Pravilnik o uvjetima priznavanja uzgojnih organizacija koje vode ili uspostavljaju matičnu knjigu za uzgojno valjane kopitare (NN 114/11),
- Pravilnik o vođenju matičnih knjiga i upisu uzgojno valjanih kopitara (NN 39/12),
- Pravilnik o identifikaciji i registraciji kopitara (NN 123/09),
- Pravilnik o uvjetima za sudjelovanje kopitara na natjecanjima te prikupljanju podataka s natjecanja (NN 19/2015),
- Uredba (EU) 2016/1012 Europskog Parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2016. o zootehničkim i genealoškim uvjetima za uzgoj uzgojno valjanih životinja čistih pasmina, uzgojno valjanih hibridnih svinja i njihovih zametnih proizvoda i trgovinu njima kao i za njihov ulazak u Uniju te o izmjeni Uredbe (EU) br. 652/2014, direktiva Vijeća 89/608/EEZ i 90/425/EEZ i stavljanju izvan snage određenih akata u području uzgoja životinja („Uredba o uzgoju životinja”),
- Provedbena Uredba komisije (EU) 2015/262 o utvrđivanju pravila u skladu s direktivama Vijeća 90/427/EEZ i 2009/156/EZ s obzirom na metode za identifikaciju kopitara (Uredba o putovnici za kopitare),
- Delegirana Uredba komisije (EU) 2017/1940 od 13. srpnja 2017. godine o dopuni Uredbe (EU) 2016/1012 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu sadržaja i oblika zootehničkih certifikata izdanih za uzgojno valjane kopitare čistih pasmina, sadržanih u jedinstvenom doživotnom identifikacijskom dokumentu za kopitare.
- Konvencija o Biološkoj Raznolikosti (engl. The Convention on Biological Diversity); Hrvatski sabor donio je Zakon o potvrđivanju Konvencije o biološkoj raznolikosti (NN 06/1996), na temelju kojeg je izrađena "Strategija i akcijski plan zaštite biološke i kajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske" (NN 81/1999; NN 143/2008).

Uzgojni program gidrana obzirom na smjernice Uredbe (EU) 2016/1012 Europskog Parlamenta i Vijeća o zootehničkim i genealoškim uvjetima za uzgoj uzgojno valjanih životinja čistih pasmina (od 8. lipnja 2016.) sadržava informacije kako slijedi:

PRILOG 1. (Dio 2.): Zahtjevi za priznavanje uzgojnih programa koje provode uzgojna udruženja i uzgojne organizacije iz članka 8. stavka 3.

1. Uzgojni program gidrana obzirom na članak 8. stavak 3. definira sljedeće:
 - a) informacije o cilju Uzgojnog programa gidran konja – očuvanje pasmine (*Poglavlje I., VI.*),
 - b) naziv pasmine u slučaju uzgojno valjanih životinja čistih pasmina (*Poglavlje III.*),
 - c) detaljna obilježja pasmine obuhvaćene uzgojnim programom (*Poglavlje VII.*),
 - d) – (*irelevantna točka*),
 - e) informacije o geografskom području na kojem se uzgojni program provodi (*Poglavlje IV.*),
 - f) informacije o sustavu identificiranja uzgojno valjanih životinja radi osiguranja upisa životinja u uzgojni upisnik i u matičnu knjigu (*Poglavlje XIV.*),
 - g) informacije o sustavu za bilježenje rodoslovija uzgojno valjanih životinja upisanih u matične knjige (*Poglavlje XIV.*),
 - h) seleksijske i uzgojne ciljeve uzgojnog programa (*Poglavlja IX., X., XI.*),
 - i) – (*irelevantna točka*),
 - j) – (*irelevantna točka*),
 - k) pravila o podjeli Matične knjige te kriteriji i postupci koji se primjenjuju za bilježenje životinja u te dijelove (*Poglavlje XIV.*),
 - l) – (*irelevantna točka*),
 - m) – (*irelevantna točka*),
 - n) – (*irelevantna točka*).
2. Uzgojnim programom obuhvaćena je populacija uzgojno valjanih životinja (*u 2018. godini 86 uzgojno valjanih grla*) u vlasništvu 45 uzgajivača na geografskom području na kojemu se on provodi.

PRILOG 1. (Dio 3.): Dodatni zahtjevi za uzgojna udruženja koja vode matične knjige za uzgojno valjane kopitare čistih pasmina.

Od dodatnih zahtjeva za uzgojna udruženja koja vode matične knjige za uzgojno valjane kopitare čistih pasmina uvaženi su sljedeća načela:

1. Uzgojno valjana grla pasmine gidran koja se upisuju u matičnu knjigu trebaju biti dodatno identificirana valjanom potvrdom o pripustu i, kada se zahtjeva uzgojnim programom, kao „ždrijebe uz majku”,
2. – (*irelevantna točka; uzgoj u čistoj krvi, nema ograničavanja reproduktivnih tehnika*),
3. Matična knjiga gidrana uspostavljena je osnivanjem Udruge uzgajivača gidran konja i provebom uzgojnog programa gidran pasmine konja. Jedinstvena je za cijelo uzgojno područje Republike Hrvatske,
4. – (*irelevantna točka*).

III. PODRIJETLO PASMINE

Gidran pasmina nastala je početkom XIX stoljeća, a kolijevkom uzgoja i izvořistem pasmine smatra se područje Panonskog bazena u sastavu tadašnje Habsburške Monarhije. Osnivač pasmine je arapski punokrvni pastuh Gidran Senior ožđrebljen 1809. na području Egipta, u pustinjskom području plemena Hagdi Hamdanie kojeg je barun Fechtig kupio 1816. godine u Trstu. Isti je 1818. godine premješten u vojnu ergelu Bábolna u Mađarskoj gdje je započeo uzgoj i nastanak gidran pasmine, te se danas smatra oroginalnim začetnikom ove pasmine.

U ergeli Bábolna pastuh je dao šest vrlo znamenitih muških potomaka koji su korišteni u dalnjem uzgoju. Najznačajniji od njih je pastuh Gidran II (od španjolske kobile Arogante), ožđrijebljen 1825. godine koji je upućen u pripusnu stanicu u vojnoj ergeli Mezőhegyes gdje je korišten kao rasplodnjak sukladno uzgojnoj strategiji. Osim na kobile lokalnog mađarskog uzgoja, pripuštan je i na rumunske, moldavske, arapske, holštajn i mecklenburg kobile.

Podpukovnik Lobkovicz, ondašnji ravnatelj ergele Mezőhegyes (koja je ustrojena 1785. temeljem odluke cara Josipa II) izvršio je reorganizaciju ergele 1855. godine temeljem rodoslovlja i genealoške strukture. Zapazio je da u dijelu ergele Mezőhegyes vođenom pod evidencijskim brojem IV prevladava alata boja i da su jedinke u navedenoj staji "gidranskog" porijekla. Nakon toga uslijedio je rad na konsolidaciji pasmine i intenzivnijem uzgoju u tipu nešto težeg vojnog, jahaćeg konja. Ministarstvo obrane Habsburške Monarhije, prepoznavši kvalitetu uzgoja i svestranost populacije, 1885. godine priznalo uzgoj gidrana kao zasebnu pasminu te se od tada vodi zasebna Matična knjiga.

U formiranju pasmine sudjelovalo je oko 200 rasplodnih kobila, od kojih je dio nepovratno nestao tijekom povijesti. Pasmina je osnovana na samo 16 rasplodnih kobila koje su, osiguravajući dovoljno veliku genetsku varijabilnost, činile genetsku bazu pasmine. Gidran pasmina razgranata je u tri temeljne genealoške linije pastuha:

- Linija „A” – osnivač GIDRAN XXXI., 1863. (u uzgoju od 1867 – 1875)
- Liniju „B” – osnivač GIDRAN XXXIII., 1868. (u uzgoju od 1872 – 1884)
- Liniju „C” – osnivač GIDRAN XXI., 1863. (u uzgoju od 1869 – 1879)

Tijekom povijesti, populacija gidrana proživjela je dva kritična razdoblja, tijekom I. i II. svjetskog rata kad se brojno stanje populacije drastično smanjilo. Kako bi se obnovio uzgoj gidrana i izbjegao uzgoj u srodstvu, u konačnom formiranju pasmine i u popravljanju uporabnih svojstava sudjelovali su i neke druge pasmine kao što su: engleski punokrvnjak (često u kombinacijama s arapskim kobilama), arapski punokrvnjak i shagya-araber.

Uzgoj gidrana na području današnje RH ima dugu tradiciju, koji je zbog ratnih i političkih prilika tog vremena bio narušen. Prvi pisani tragovi o kupnji gidran pastuha i njihovom uključivanju u zemaljski uzgoj datiraju iz 1885., a zabilježeni su ondašnjim javnim glasilima (Narodne Novine i Srijemski hrvat). Početkom XXI stoljeća uzgoj gidrana u RH dobiva zamah osnivanjem udruge uzgajivača gidran pasmine konja (HUGK) i provođenjem uzgojnog programa. Podršku naporima unapređenja i očuvanja uzgoja gidran pasmine u RH, na međunarodnoj razni izrazilo je i Ministarstvo Republike Mađarske pismom potpore iz 2018. godine.

Obzirom na genetske temelje i na unapređenje uzgoja tijekom povjesnog razvoja gidran pasminu krasiti svestrana uzgojna iskoristivost, koja je omogućila široku uporabnu vrijednost pasmine. Kao pasmina visokog uporabnog potencijala u svijetu se koristi u svim konjičkim disciplinama, a naročito u konjičkom višeboju – eventingu, daljinskom jahanju, preponskom jahanju, dresuri, zaprežnom sportu i rekreativnom jahanju. Također, pogodna je za korištenje u radu policije, vojske, službi za spašavanje i drugih zahtjevnih službi.

IV. UZGOJNO PODRUČJE I ORGANIZIRANOST UZGOJA

Revitalizacija uzgoja gidrana u RH započinje 2009. godine uvozom uzgojno valjanih grla gidran pasmine konja iz Mađarske, što se u konačnici odrazilo na povećanje brojnog stanja populacije. Uzgoj je uglavnom orijentiran prema geografskim žarištima na kojima može biti prisutan sporadični uzgoj, no uzgojnim područjem ove pasmine smatra cjelokupni prostor RH. Neovisno da li se radi o uzgoju konja u ergeli ili privatnom uzgoju, uredbe ovog uzgojnog programa vrijede za sva grla gidran pasmine u RH.

Uzgoj gidran pasmine konja obzirom na organiziranost uzgoja, uključuje:

- *ergelski uzgoj* – grla uzgojena u nekoj od privatnih ili nacionalnih ergela,
- *privatni uzgoj* – grla uzgojena od strane uzgajivača pojedinaca.

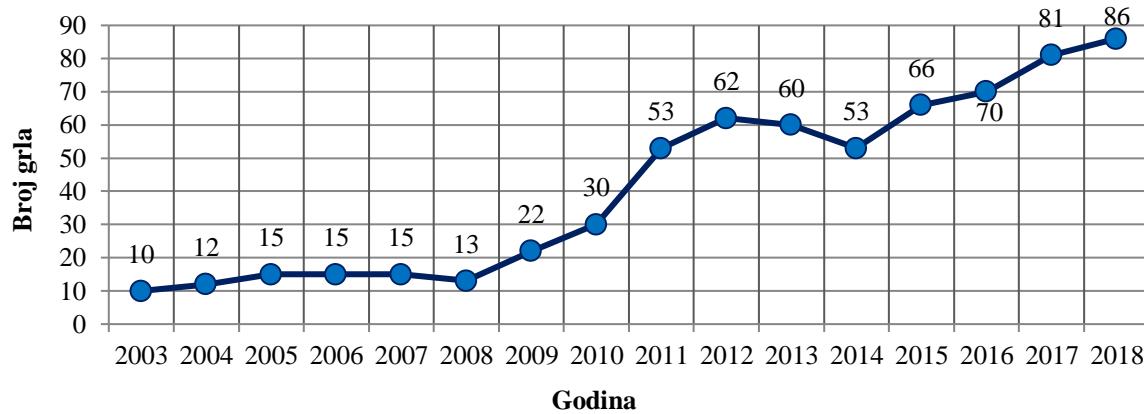
V. VELIČINA POPULACIJE

Uzgojnju populaciju gidran pasmine čine sva grla upisana u Središnji registar kopitara RH kojeg vodi Ministarstvo poljoprivrede RH. Ukupna veličina populacije gidran pasmine na području RH u 2018., prema podacima Hrvatske poljoprivredne agencije (HPA) iznosi 86 jedinki (7 rasplodnih pastuha, 26 rasplodnih kobila i 6 ždrijebadi), dok ostatak otpada na životinje drugih kategorija (tablica 1.).

Tablica 1. Broj grla gidran pasmine prema kategorijama sa 31.12.2018. (MP, 2019.)

Kategorija	Broj grla
Rasplodni pastusi	7
Pastusi	10
Kastrati	6
Rasplodne kobile	26
Kobile	19
Muška omad – dvogodišnja/jednogodišnja	4/2
Ženska omad – dvogodišnja/ jednogodišnja	2/4
Muška ždrebadi	4
Ženska ždrebadi	2
UKUPNO	86

Zadnjih petnaest godina evidentan je uzlazni trend povećanja broja grla gidran pasine u RH koji je prikazan u grafikonu 1.

Grafikon 1. Pregled brojnjog stanja konja gidran pasmine u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2003. do 2018. godine (HPA, 2004.-2018.)

VI. UZGOJNI CILJEVI

Uzgojni ciljevi definirani uzgojnim programom gidran pasmine konja u RH povezani su s uzgojnim načelima gidran pasmine koji se provodi u Republici Mađarskoj. Ciljevi uzgoja gidran pasmine u RH su:

- Uzgoj uporabnog, modernog sportskog konja dobrog interijera, čvrste konstitucije, te skladnih i slobodnih kretnji. Osnovna uporaba ove pasmine naglašena je na jahaćim osobinama u različitim sportskim disciplinama, ali i njegovoj iskoristivosti kao zaprežnog konja,
- Brojno povećanje i genetsko unaprjeđenje gidran pasmine,
- Očuvanje genetske raznolikosti i osobina pasmine (morpholoških i reproduksijskih) u populaciji gidran konja,
- Naglašavanje uporabne vrijednosti pasmine kroz životne aktivnosti različitim osmišljenim programima u cilju podizanja dohodovnosti uzgoja gidran pasmine,
- Uzgoj pasmine ugodne vanjštine i poželnog interijera na način da su konkurentni na izložbama i manifestacijama,
- Praćenje modernih trendova uzgoja gidran pasmine u svijetu i primjenjivanje istih.

VI.1. Obilježja i značajke gidran pasmine

Obilježja i značajke gidran pasmine definirane su uzgojnim ciljevima uvrštenim u Uzgojni program gidran konja. To je konj skladne građe, čvrste konstitucije, plemenitog izgleda, dobrog fitnesa i dobrog interijera.

Uzgojni tip gidrana u sebi objedinjuje ukupni dojam o jedinki, sklad građe tijela i njegovih proporcija sukladno pasminskim standardima. Jedinke trebaju biti pravilnog fundamenta, dobro izraženog spolnog dimorfizma, s naglašenim osobinama uporabe u svim segmentima jahanja.

Interijer gidrana odražava pouzdnog konja, živahnog temperamenta, dobre čudi s izraženom voljom za rad i dobre prilagodljivosti. Nervozni, zločudni i plašljivi konji nisu poželjni.

Posebne osobine koje gidran konji trebaju imati su dobro izražen spolni dimorfizam i dobra plodnost obaju spolova. Također, eksterijerno trebaju imati izražene karakteristike jahaćeg konja, dug i izdašan korak.

Morfometrijske značajke gidran pasmine navedene su u tablici 2.

Tablica 2. Poželjne morfometrijske značajke gidran konja definirane Uzgojnim programom gidran konja u Republici Hrvatskoj

Tjelesne mjere odraslih grla	Kategorija grla	Cm
Visina grebena (mjereno Lydtinovim štapom)	pastusi	160 – 168
	kobile	157 – 166
Visina grebena (mjereno mjernom vrpcom)	pastusi	168 – 180
	kobile	165 – 177
Obujam grudi	pastusi	185 – 200
	kobile	180 – 200
Obujam cjevanice	pastusi	20,5 – 22,5
	kobile	20,0 – 22,0

Boja gidran konja obhvaća sve nijanse alate boje (od zlatno-žute do brončano-smeđe). **Bijele oznake** na glavi i nogama su dopuštene, s preferencijom manje izraženosti. Kopita mogu biti pigmentirana i nepigmentirana. Značajna i izrazita zastupljenost kombinacija bijelih obilježja na glavi i nogama (i drugim dijelovima tijela) nije poželjna.

Tjelesna građa gidrana odaje konja čvrste konstitucije tijela. Poželjne eksterijerne odlike su:

- **glava:** umjereno visoko nasaćena, proporcionalna tijelu, plemenita, suha, u polukrvnom tipu, velikih očiju s pravilno nasaćenim malim ušima, izraženog spolnog dimorfizma;
- **vrat:** plemenit, dug, dobro nasaćen, skladan i proporcionalno obrastao mišićjem, sloboden u području grkljana, griva umjereno bujna i jednakostранo raspodijeljena;
- **prednji dio tijela:** čvrst, dobro izraženog dugog grebena, plećke duge i dovoljno vodoravno položene, prsa duboka i široka;
- **srednji dio tijela:** leđa srednje duga, široka i mišićava, spoj dug, dobro povezan i mišićav, grudni koš dubok i umjereno širok;
- **stražnji dio tijela:** sapi dugačke, mišićave i umjereno koso položene, dugo i široko bedreno područje (but) dobro obraslo mišićem, rep srednje visoko nasaćen;
- **prednje noge:** pravilnog stava gledano sprijeda i sa strane, čvrste, suhih i dobro izraženih zglobova, kratkih kičica, pravilnih mehaničkih osi, čvrstih i dobro oblikovanih kopita. Noge ravne i poklapaju se sa stražnjim nogama, kopita su manja, tvrda i okrugla, kut zatvaranja prednjih kopita s tlom treba biti od 43 do 45 stupnjeva;
- **zadnje noge:** pravilnog stava gledano straga i sa strane, čvrste, suhih i dobro izraženih zglobova, jak skočni zglob, pravilnih mehaničkih osi, kopita su manja, tvrda i okrugla, kutom zatvaranja stražnjih kopita s tlom treba biti od 46 do 48 stupnjeva.

Kretnje gidrana su aktivne, živahne, impulzivne i pravilne. Korak je korektan i izdašan (poželjno je da tragovi stražnjih kopita prelaze tragove prednjih kopita, a prihvatljivo je ako se tragovi prednjih i stražnjih kopita preklapaju). Korak i kas trebaju biti ispruženi i dugački s izraženom fazom lebdjenja i aktivnim zadnjim djelom, a galop jednakomjeran i dugačak.

Slika 1. Pastuh (12 godina star) i kobila (6 godina stara) hrvatskog uzgoja gidran pasmine konja (fotografije načinjene u lipnju 2016. godine)

VII. IDENTIFIKACIJA, REGISTRACIJA I MATIČNE KNJIGE GIDRAN PASMINE

Prije nego je životinja upisana u matičnu knjigu, ista treba biti identificirana i registrirana sukladno Pravilniku o identifikaciji i registraciji kopitara. Životinje obuhvaćene uzgojnim programom na području RH uzbunjaju se u skladu s odredbama ovog uzgojnog programa, te Pravilima vođenja matične evidencije gidran pasmine konja u RH i upisane su u sljedeće matične knjige i registre:

1) Glavna matična knjiga:

- *Glavna knjiga rasplodnih pastuha (G knjiga)*
- *Glavna knjiga rasplodnih kobila (G knjiga)*

2) Dodatni dio matične knjige

- *Evidencijska knjiga kobila (E knjiga)*

3) Registar ždrebadi

- *Registar čistokrvne ždrebadi gidran pasmine*
- *Registar grla (uzgono nevaljala grla) i za proizvodnju*

Prilikom upisa grla registriranih u drugim nacionalnim registrima gidran pasmine u matične knjige RH, kao i prihvatanje tih životinja ili njihovog sjemena u iste knjige smisleno se upotrebljavaju sve odredbe propisane ovim uzgojnim programom, kao i Pravila vođenja matične evidencije gidran pasmine konja u RH (*Poglavlje XX.*). Prethodnom prihvatanju u matične knjige gidran pasmine moraju biti zadovoljeni svi uvjeti za upis, te provedena registracija u Središnji registar kopitara RH. Takva grla trebaju biti popraćena potpunom uzgojnom dokumentacijom koja potvrđuje čistokrvnost i pripadnost pasmini ili prihvatanje grla kao oplemenjivača u uzgoju gidrana.

Uvezena grla gidran pasmine koja nisu alate boje mogu se prihvati u uzgoj isključivo ukoliko posjeduju potpunu uzgojnu dokumentaciju o pripadnosti gidran pasmini.

VII.1. Identifikacija ždrebadi

Sva grla prethodno upisana u matične knjige gidran pasmine u RH trebaju biti registrirana u Središnji registar kopitara RH. Sustav identifikacije uključuje:

- upis u Središnji registar kopitara RH,
- dodjeljivanje jedinstvenog životnog broja kopitara (*UELN*),
- implantaciju transpondera sukladno Pravilniku o identifikaciji i registraciji kopitara, koji predstavlja jedinstvenu poveznicu identifikacijskog dokumenta i kopitara,
- označavanje alternativnim metodama sukladno ovom uzgojnom programu,
- jedinstven identifikacijski dokument kopitara valjan za cijeli životni vijek životinje koji izdaje Izdavatelj sukladno Pravilniku o identifikaciji i registraciji kopitara.

Prilikom prve identifikacije Izdavatelj osigurava da je kopitar aktivno označen transponderom sukladno Pravilniku o identifikaciji i registraciji kopitara. Transponder se implantira pod kožu (*subkutano*) pod aseptičkim uvjetima između glave i grebena na gornjoj trećini vrata na području nuhalnog ligamenta s lijeve strane. Dozvoljena je upotreba transpondera koji udovoljavaju *ISO 11784* standardu, te koji primjenjuju *HDX* ili *FDX-B* tehnologiju i mogu se očitati s napravom koja je kompatibilna s *ISO 11785* standardom, na minimalnoj udaljenosti od 12 cm.

VII.2. Jedinstveni životni broj kopitara gidran pasmine

Jedinstveni životni broj kopitara je 15-znamenkasti slovo-brojčani kôd koji sadrži podatke o pojedinačnom kopitaru, te bazi podataka i zemlji u kojoj je taj podatak prvi puta zabilježen u skladu sa sustavom kodiranja Jedinstvenog životnog broja kopitara. Sastavljanje Jedinstvenog životnog broja kopitara gidran pasmine u RH provodit će se sukladno Pravilniku o identifikaciji i registraciji kopitara koji je usuglašen prema međunarodnim pravilima.

Jedinstveni životni broj kopitara gidran pasmine u RH sastoji se od:

1. šestoznamenkastog identifikacijskog kôda za bazu podataka iz Pravilnika o identifikaciji i registraciji kopitara koji je kompatibilan s UELN sustavom, a sastoji se od:
 - a) *međunarodnog kôda Republike Hrvatske, prva tri mjesta – „191“*
 - b) *kôda uzgojne organizacije kod koje su kopitari upisani u matične knjige, druga tri mjesta – „001“*
2. deveteroznamenkastog jedinstvenog identifikacijskog kôda koji je dodijeljen dotičnom kopitaru, a sastoji se od,
 - a) *pasminskog kôda koji predstavlja nacionalnu oznaku gidran pasmine, dva mjesta – „11“*
 - b) *matični broj grla iz matične knjige gidran pasmine u Republici Hrvatskoj, pet mjesta*
 - c) *posljednje dvije znamenke godine rođenja kopitara, dva mjesta.*

VIII. OZNAČAVANJE KONJA GIDRAN PASMINE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Označavanje konja gidran pasmine provoditi će se sukladno Pravilniku o identifikaciji i registraciji kopitara i odredbama ovog uzgojnog programa. Pored obveznog označavanja koje obuhvaća implantaciju transpondera i dijagramskog opisa vanjštine, istim pravilnikom definirano je i dodatno označavanje (alternativne metode označavanja) sukladno registru kojem kopitar pripada.

VIII.1. Dodatno označavanje

Dodatno označavanje alternativnim metodama označavanja ždrebadi gidran pasmine konja koja su upisana sukladno Pravilima vođenja matične evidencije gidran pasmine u Republici Hrvatskoj podrazumijeva označavanje vrućim paljenim žigom u obliku spojenih slova „G“ i „H“ (G). Potomci kobila koje su pripadale rodovima gidran kobila iz ergele Mezőhegyes (Mađarska), ispod pasminskog žiga dobivaju i pripadajući žig šesterokrake stilizirane zvijezde (*).

Slika 2. Simbol vrućeg žiga kojim se označavaju konji gidran pasmine u Republici Hrvatskoj (stilizirana zvijezda postavlja se uvjetno)

Ždrebadi se označava pasminskim žigom nakon provedene ocjene majke (klasiranje) i njenog svrstavanja u pripadajuće matične knjige. Prethodno navedenom označavanju ždrijebe treba pristupiti ocjeni vanjštine sukladno odredbama ovog uzgojnog programa.

Označavanje vrućim pasminskim žigom može se provoditi individualno (npr. na gospodarstvu) ili skupno (na prethodno definiranim okupljalistiama tzv. *punktovima*) na ždrebadi upisanim u matične knjige gidran pasmine konja u RH. U oba navedena slučaja, trebaju se zadovoljiti uvjeti za sigurnu i stručnu provedbu.

Nakon označavanja sukladno uzgojnem programu Izdavatelj sukladno Pravilniku o identifikaciji i registraciji kopitara izdaje Identifikacijski dokument kopitara.

VIII.2. Dodjela imena

Uvjeti o odabiru imena grla gidran pasmine opisani su u Pravilima vođenja matične evidencije gidran pasmine konja u RH. Imena ždrebadi gidran pasmine konja u RH dodjeljuju se sustavno bez obzira na spol. Ime grla u svom sastavnom djelu obvezno sadrži slijedeće:

1. matični broj ždrebeta,
2. ime pasmine – “gidran,
3. elitni broj oca u RH (ukoliko postoji),
4. redni broj registriranog potomka od gidran oca iz hrvatskog registra gidran pasmine,
5. proizvoljno ime (započinje prvim slovom proizvoljnog imena majke).

Gore navedene sastavnice imena pod rednim brojem 1. i 4. označavaju se arapskim brojevima, dok su sastavnice pod rednim brojem 3. pisane rimskim brojevima.

U slučaju da otac kao sastavni dio svoga imena sadrži „elitni“ broj (rimski), ime ždrebeta će prema gore navedenoj shemi sadržavati i pripadajući elitni broj oca, te proizvoljno ime prema odabiru vlasnika, a koje započinje na provo slovo proizvoljnog imena majke.

Npr.: *otac: 88 Gidran IV-17 (XV tm.),*

majka: Gidran XIX-10 (Hana)

ime ždrebeta: 7 Gidran XV-5 (Hemon).

Dakle sveukupno peto registrirano ždrijebe od pastuha 88 Gidran IV-17 (XV tm.) u RH.

U slučaju da ime oca ne sadrži „elitni“ broj, ime ždrebeta biti će identično, ali bez rimske sastavnice imena.

Npr.: *4 Gidran-15 (Gala).*

Dakle, petnaesto ždrijebe registrirano u registru gidran pasmine u RH.

U slučaju da je otac registriran kao oplemenjivač u gidran pasmini (shagya-arap, arapski punokrvnjak ili engleski punokrvnjak) ime ždrebeta sadržavat će matični broj ždrebeta, ime oca, naziv „gidran”, pripadajući elitni broj oca (ukoliko postoji), te proizvoljno ime prema odabiru vlasnika, a koje započinje na provo slovo proizvoljnog imena majke.

Npr. *otac: Shagya XVI-10,*

majka: Gidran XIX-10 (Hana)

ime ždrebeta: 15 Shagya Gidran-5 (Hajkos)

ili 15 Shagya Gidran I-5 (ukoliko postoji elitni broj – u ovom slučaju I).

Dakle sveukupno peto registrirano ždrijebe od pastuha Shagya XVI-10 u RH. Nadalje, potomak pastuha 15 Shagya Gidran I-5 dobit će ime 22 Gidran Shagya-4 (Jana) nakon čega potomci tog pastuha opet sadrže samo ime Gidran.

Ukoliko je ždrijebe rođeno u RH, a otac istog pripada elitnom uzgoju druge države, kao sastavni dio imena ždrebeta prema gore navedenoj shemi dodijelit će se elitni broj pastuha u RH (redni broj elitnog pastuha u RH), te dodatno u zagradi navesti redni elitni broj pastuha druge države (npr. Mađarske: el. XXXVII RM). Navedeno se odnosi na uvezene elitne pastuhe drugih država i uvezene gravidne kobile u RH.

Npr. *otac: 88 Gidran IV-17 (XV),*

majka: Gidran XIX-10 (Hana)

ime ždrebeta: 7 Gidran III-5 (Hemon).

ili 7 Gidran XXXVII RM-5(Hemon)

Dakle sveukupno peto registrirano ždrijebe od pastuha 88 Gidran IV-17 (XV tm.) koji je ujedno i treći registrirani elitni pastuh u RH.

IX. UZGOJNE METODE

Konji gidran pasmine uzgajaju se u čistoj krvi s odabranim i licenciranim pastusima iste pasmine. Uvezena grla koja nisu upisana u nekom od stranih nacionalnih registara gidran pasmine ne mogu se upisati u hrvatski registar gidran pasmine konja.

U hrvatski registar gidran pasmine mogu se upisati isključivo grla domaćeg uzgoja uzgojena u čistoj krvi sukladno odredbama ovog uzgojnog programa, kao i uvezena uzgojno valjana grla koja genealoški pripadaju gidran pasmini. Temeljem navedenoga, uzgojni cilj postizat će se **isključivo** selekcijom i izbjegavanjem uzgoja u uskom srodstvu.

Dozvoljeni su sljedeći oblici razmnožavanja:

- prirodan pripust (iz ruke i haremski),
- umjetno osjemenjivanje i
- embriotransfer.

Svaki vlasnik rasplodnog pastuha dužan je prije pripusta provjeriti genealoške podatke kobile. Pripust pod dotičnog pastuha ne smije se izvršiti ako u prvoj generaciji predaka pastuh i kobila imaju zajedničkog pretka, osim kada to nije dopušteno odlukom uzgojnog savjeta. Po jednom pastuhu preporuča se do 25 pripuštenih kobila godišnje.

X. TEHNOLOGIJA UZGOJA

U uzgoju gidran pasmine težiti će se što većoj ekstenzivnosti zbog boljeg razvijta i zdravlja matičnog stada, posebice podmlatka, te veće ekonomičnosti uzgoja. Bez obzira na stupanj ekstenzivnog uzgoja, sve tehnološke faze i zahvati trebaju biti pod kontrolom uzgajivača radi vjerodostojnosti podataka o uzgoju.

XI. SELEKCIJSKI PROGRAM

Uzgojno selekcijske mjere ovog uzgojnog programa provodi HUGK, a odnose se na sva grla gidran pasmine na prostoru RH koja su upisana u Središnji registar kopitara RH. U cilju unaprijeđenja uzgoja i za osiguravanje uzgojno selekcijskog napretka poduzimaju se slijedeći selekcijski postupci opisani uzgojnim programom:

- vrednovanje porijekla,
- ocjena vanjštine,
- razvrstavanje u klasne razrede,
- ispit radne sposobnosti pastuha (*IRS*),
- vrednovanje kvalitete potomstva,
- prosudba zdravlja i plodnosti.

XI.1. Vrednovanje porijekla

Mjerila po kojima se vrednuje porijeklo matičnih grla gidran pasmine definirani su pod odjeljkom „Matične knjige“ (*Poglavlje XIV.*) ovog uzgojnog programa.

XI.2. Ocjena vanjštine

Ocjenjivanje vanjštine provodi se radi ostvarivanja selekcijskog napretka i postizanja uzgojnog cilja sukladno pravilima ovog uzgojnog programa. Ocjenjivanje provodi Povjerenstvo koju imenuje HUGK sukladno uzgojnom programu, a održava se na prethodno definiranim mjestima (punktovima) u cilju ocjenjivanja većeg broja životinja istih kategorija. U opravdanim slučajevima, moguća je individualna ocjena životinje. Temeljem ocjene vanjštine životinja se razvrstava u pripadajuće klase definirane uzgojni programom.

XI.3. Razvrstavanje u klasne razrede

Temeljem ukupne ocjene vanjštine pastuhe i kobile razvrstava se u klase definirane uzgojnim programom. Na temelju rezultata koje pastuh ili kobra ostvari u uzgoju mogu biti i odlikovani obzirom na klasu sukladno odlikama koje propisuje uzgojni program.

XI.4. Ispit radne sposobnosti pastuha (*IRS*)

Ispit radne sposobnosti (*IRS*) pastuha gidran pasmine provodi se radi ostvarivanja selekcijskog napretka i postizanja uzgojnog cilja sukladno pravilima ovog uzgojnog programa. Ocjenjivanje provodi Povjerenstvo kojeg imenuje HUGK, sukladno uzgojnom programu, a održava se na prethodno definiranim mjestima koja zadovoljavaju uvjete za sigurnu i stručnu provedbu ispita.

XI.5. Vrednovanje kvalitete potomstva

U matične knjige svakog rasplodnog pastuha i kobila upisuju se svi rezultati koje ostvaruju njihovi potomci na: ocjenjivanju vanjštine, ocjenjivanju kobila i pastuha, odabiru pastuha za rasplod, ocjenjivanju ždrebadi, ispitu radne sposobnosti, natjecanjima i dr.

Na temelju rezultata koje pastuh ili kobra ostvari u uzgoju mogu biti i odlikovani obzirom na klasu sukladno uvjetima koje propisuje uzgojni program.

XI.6. Prosudba zdravlja i plodnosti

Pored zadovoljavajućih ocjena vanjštine, rasplodna grla trebaju biti zdrava, plodna i ne smiju biti nosioci nasljednih mana. U spornim slučajevima Povjerenstvo za ocjenu može tražiti dodatno mišljenje veterinara. U matičnu knjigu ne mogu se upisati grla koja imaju izrazito naglašene prirođene morfološke ili fiziološke konstitucijske pogreške (pojava kile (*hernije*), pogreške na zglobovima, kriptorhizam, velika depigmentacija kože, depigmentacija šarenice, kronični bronhitis i ljetni egzemi, itd.). Također, grla ne smiju ispoljavati niže navedene mane:

- *morfološke pogreške*: izraženo nježna konstitucija, neizraženost spolnih oznaka, nepravilni oblici grudi (izraženo plitka ili uska), jako ulekнутa ili šaranasta leđa, izraženo mekane kićice, izraženo slabi zglobovi, velike pogreške u stavovima nogu, slaba i izraženo nepravilna kopita, ili/i
- *fiziološke pogreške*: poremećaji u funkciji različitih organskih sustava koji se odražavaju na zdravlje, kondiciju, temperament i spolnu aktivnost – sposobnost istih se procjenjuje prilikom ocjene vanjštine (morfološke) ili veterinarskim dijagnostičkim pregledom (fiziološke) koje Povjerenstvo uzima u obzir prilikom konačne ocjene.

Ako se kod više od 20% potomaka pojave pogreške kao što je štukasta (majmunска) ili papagajska vilica, hernije i konstitucijske pogreške pastuh se izlučuje iz rasploda. Također, ako se za pastuha utvrdi da je slabe plodnosti, da je neplodan ili kriptorhid, isti se izlučuje iz rasploda.

XI.7. Izdavanje uzgojne dokumentacije

Svu zootehničku uzgojnu dokumentaciju i potvrde za životinje uključene u uzgojni program izdaje HUGK. Uzgajivači i vlasnici uzgojnu dokumentaciju mogu dobiti samo za životinje koje su registrirane i upisane u matične knjige gidran pasmine sukladno uzgojnog programu i Pravilima vođenja matične evidencije gidran pasmine konja u RH.

XII. OCJENA PASTUHA I KOBILA

XII.1. Ocjena pastuha – odabir pastuha za rasplod

Za unaprjeđenje uzgoja od posebnog je značaja dobra selekcija pastuha. Ocjenu pastuha provodi Povjerenstvo za odabir pastuha koju imenuje HUGK sukladno odredbama ovog uzgojnog programa. Pastuhe za odabir prijavljuju vlasnici HUGK na odgovarajućem obrascu, najmanje 7 dana prije datuma ocjene.

Pastusi koji se prijavljuju za odabir trebaju zadovoljavati slijedeće uvjete:

- imati puno porijeklo,
- biti registrirani u registar gidran pasmine konja RH,
- ne smiju biti mlađi od 3 godine za prvi odabir ili mlađi od 5 godina za drugi odabir,
- trebaju imati položen ispit radne sposobnosti (IRS, samo u slučaju drugog odabira).

Vlasnik svakog pastuha treba prije početka provedbe ocjene Povjerenstvu za odabir pastuha predočiti Identifikacijski dokument kopitara temeljem kojeg se utvrđuje identitet životinje.

Veterinarski pregled provodi se prije ocjene pastuha na licu mjesta (ukoliko je moguće), a provodi ga ovlašteni veterinar. U slučaju naknadnog pregleda veterinara, vlasnik pastuha dužan je Povjerenstvu dostaviti Zapisnik o veterinarskom pregledu životinje koja je pristupila ocjenjivanju. Prepostavka je da pastuh ne smije imati nikakve zdravstvene tegobe koje bi mogle umanjiti uzgojnu ili rasplodnu vrijednost. Među ostalim zdravstvenim nedostacima ubrajuju se:

- oštećenja spolnih organa, koja bi po mišljenju Povjerenstva mogla utjecati na daljnji uzgoj,
- oštećenja koja bi mogla biti nasljedna (također i ljetni ekzemi),
- operativni zahvati koji su vršeni u svrhu tjelesne korekture.

Da bi pastuh bio odabran za rasplod treba biti razvrstan u klase: Iel, Ia i Ib. Takvi odabrani pastusi mogu biti pripuštani na kobile upisane u glavnu matičnu knjigu (G), dok pastusi koji nisu odabrani ne mogu biti korišteni u uzgoju gidran pasmine konja. Muški i ženski potomci neodabranih pastuha neće biti prihvaćeni u uzgoj i smatrati će se uzgojno nevaljajim grlima, te će biti registrirani u Registrar grla (uzgono nevaljala grla) i za proizvodnju. U iznimnim slučajevima (u slučaju očuvanja genetske raznolikosti i zastupljenosti linije) po odobrenju nadležnog tijela uzgojne organizacije kao uzgojno valjana grla mogu se koristiti pastusi razvrstani u IIb klasu.

Uvezena muška grla koja su registrirana i odabrana za pripust ili oplemenjivanje gidran pasmine u priznatim nacionalnim registrima gidran pasmine drugih država, biti će prihvaćena kao rasplodni pastusi temeljem potvrde o odabiru nacionalnog registra koji je proveo odabir. Ukoliko su grla odabrana identičnim načinom odabira koji je definiran ovim uzgojnim programom, klasa koja im je dodijeljena prilikom ocjene biti će preuzeta u hrvatski registar gidran pasmine. U slučaju da grlo nije klasirano, isto će klasirati Povjerenstvo za odabir pastuha.

XII.2. Ocjena kobila

Ocjenu kobila provodi Povjerenstvo za ocjenu kobila koju imenuje HUGK sukladno odredbama ovog uzgojnog programa. Ocjena kobila provodi se nakon navršene najmanje tri (3) godine starosti ili prethodno označavanju njenog čistokrvnog potomka gidran pasmine. Izuzetak su postojeće kobile koje će biti klasirane tijekom utemeljenja registra. Kobilu se prilikom svakog pripusta preporuča pripustiti pod pastuha iste ili veće klase.

Kobile za ocjenu prijavljuju vlasnici HUGK na odgovarajućem obrascu, najmanje 7 dana prije datuma ocjene.

XII.3. Ocjena ždrebadi

Ocjenu ždrebadi provodi Povjerenstvo za ocjenu ždrebadi koju imenuje HUGK sukladno odredbama ovog uzgojnog programa. Ocjena ždrebadi provodi u godini oždrebljenja prije označavanja i upisa u matične knjige gidran pasmine.

Ždrebadi za ocjenjivanje prijavljuju vlasnici HUGK na odgovarajućem obrascu, najmanje 7 prje datuma ocjene.

XII.4. Odluke i obavijesti o odluci Povjerenstva

Sve odluke Povjerenstva (ocjena kobila, ocjena pastuha, ocjena ždrebadi i polaganje ispita radne sposobnosti) donose se na licu mjesta, a zapisnik ili odluka Povjerenstva pisanim putem dostavlja se vlasniku životinje.

XII.4.1. Ocjena pastuha – odabir pastuha za rasplod

Zapisnik odabira pastuha za rasplod izdaje se vlasniku pastuha najkasnije u roku od 30 dana od datuma održavanja ocjene grla. U zapisniku je navedena ukupna ocjena obilježja i klasa u koju je pastuh uvršten.

Ukoliko je pastuh zadovoljio sve uvjete definirane uzgojnim programom i ukoliko mu je potvrđeno očinstvo analizom DNK u verificiranom laboratoriju (u slučaju moguće verifikacije) izdaje se potvrda o klasiranju i upisu u matične knjige rasplodnih pastuha. Potvrda se također upisuje u matičnu knjigu pastuha i Identifikacijski dokument jedinke, a pastuh u odgovarajuću matičnu knjigu.

Pored određivanja klase, u potvrdi o izvršenom odabiru navodi se i odluka Povjerenstva kojim pastuh može biti:

- **privremeno odabran** – mladi pastuh koji je izšao na prvi odabir na kojem je ocijenjen klasom Ia, Ib ili IIa; isti obvezno mora pristupiti drugom odabiru i položiti IRS.
- **trajno odabran** – ako je na drugom odabiru pastuh bio ocijenjen klasom Ia, Ib ili IIa i ima položen IRS; ovi pastusi podliježu reviziji po potrebi.

U potvrdi također može biti navedena i odluka Povjerenstva koja se može odnositi na populaciju kobila na koju se pastuhu odobrava pripust, geografski prostor na kojem se pastuh može pripuštati ili neka druga odluka za koju Povjerenstvo smatra da je značajna u cilju reguliranja rasplodnog djelovanja pastuha. Pastusi upisani u knjige rasplodnih pastuha se time prihvataju kao rasplodnjaci isključivo za gidran pasminu.

XII.4.2. Ocjena kobila i ždrebadi

Zapisnik ocjene kobila i ždrebadi za upis u matične knjige gidran pasmine izdaje se vlasniku grla koje je pristupilo ocjenjivanju najkasnije u roku od 30 dana od datuma ocjene Povjerenstva. U zapisniku je navedena ukupna ocjena obilježja i klasa u koju je kobila uvrštena.

XIII. ISPITIVANJE RADNE SPOSOBNOSTI PASTUHA – IRS

Ispit radne sposobnosti (*IRS*) provodi se kada pastuh navrši najmanje 5 godina, odnosno prilikom drugog odabira. Polagati *IRS* mogu i kobile i kastrati ukoliko to zatraži vlasnik, a ispit se provodi po istom protokolu kao i za pastuhe. Ocjene ispita se objavljaju nakon završenog *IRS*.

Grla koja se prijavljuju za *IRS* trebaju zadovoljavati slijedeće uvjete:

- imati puno porijeklo,
- biti registrirani u registar gidran pasmine konja RH,
- ne smiju biti mlađi od 5 godina.

Ispit radne sposobnosti polaze se u jednome danu i u slučaju negativnog rezultata može se ponoviti istoga dana uz dopuštenje Povjerenstva. U slučaju da pastuh ne položi *IRS*, isti može pristupiti na najviše dva organizirana *IRS*. Ukoliko pastuh ni tada ne zadovolji uvjete za prolaz ispita, Povjerenstvo izdaje odluku o trajnoj nemogućnosti polaganja *IRS*, pastuh se određuje kao trajno nelicenciran i ne može djelovati u uzgoju gidran pasmine u RH.

XIII.1. Provodenje ispita radne sposobnosti

Ispit radne sposobnosti uvjet je za pristupanje drugom odabiru i sastoji se iz dva dijela:

- polaganje ispita temperamenta i karaktera,
- ocjenjivanja slobodnog skoka ili polaganja ispita u zaprezi (jednopreg).

XIII.2. Prihvaćanje rezultata natjecanja kao polaganje ispita radne sposobnosti

Službeni rezultati hrvatskih ili drugih nacionalnih sportskih organizacija mogu biti prihvaćeni kao dokaz polaganja *IRS*, ukoliko je pastuh nastupio na natjecanjima prihvatljivim u sustavu ispitivanja radne sposobnosti. Navedeno dokazuje službenom potvrdom Hrvatski konjički savez ili druge nacionalne ovlaštene organizacije rezultatima natjecanja. Uvjeti koje je potrebno zadovoljiti da bi se plasman u natjecanju prihvatio kao uspješno položen *IRS* su:

- ***daljinsko jahanje***; uspješno završiti 3 utakmice s duljinom staze 40-80 km,
- ***dresura***; na tri utakmice odraditi *L* program iznad 60%,
- ***natjecanja u preskakanju prepona***; uspješno završiti tri bilo koje utakmice *L** kategorije s najviše 8 kaznenih bodova,
- ***zaprežno natjecanje***; na Prvenstvu Hrvatske uspješno završiti jednu utakmicu *A* kategorije (dresura), *B* kategorije (maraton) i *C* kategorije (vožnja spremnosti),
- ***nacionalna utrka gidran konja***.

XIV. VOĐENJE MATIČNIH KNJIGA GIDRAN PASMINE

Matične knjige gidran pasmine vodi HUGK sukladno odredbama ovog uzgojnog programa. U matične knjige gidran pasmine mogu biti upisana čistokrvna grla uzgojna prema ovom uzgojnom programu. Križanja s grlima drugih pasmina i uzgojnim tipovima nisu dozvoljena, osim u posebnim slučajevima (*Vidi točku XIV.1.*).

Matične knjige gidran pasmine sastoje se od glavnog i dodatnog dijela sa slijedećim pripadajućim odjeljcima:

1) Glavna matična knjiga:

a) Glavna knjiga rasplodnih pastuha (G knjiga)

- upisuju se pastusi koji ispunjavaju genealoške i sve druge uvjete propisane uzgojnim programom i prihvaćaju se kao rasplodnjaci isključivo za gidran pasminu u RH.

b) Glavna knjiga rasplodnih kobila (G knjiga)

- upisuju se se kobile koje ispunjavaju genealoške i sve druge uvjete propisane uzgojnim programom.

2) Dodatni dio matične knjige

a) Evidencijska knjiga kobila (E knjiga)

- upisuju se kobile koje ispunjavaju genealoške uvjete, ali ne ispunjavaju ostale uvjete propisane uzgojnim programom za upis u Glavnu knjigu rasplodnih kobila (G knjiga).

3) Registar ždrebadi

a) Registar čistokrvne ždrebadi gidran pasmine

b) Registar grla (uzgojno nevaljala grla) i za proizvodnju

U registar ždrebadi upisuju se svi potomci kobila upisanih u matične knjige.

XIV.1. Upis u matične knjige gidran pasmine

U matične knjige gidran pasmine mogu biti upisana samo čistokrvna grla uzgojena prema uzgojnom programu. Križanja s grlima drugih pasmina (engleski i arapski punokrvnjak ili shagya-arap) dozvoljena su isključivo ukoliko su prihvaćeni od Povjerenstva kao oplemenjivači unutar gidran pasmine, te posjeduju pripadajuću potvrdu (nacionalnog ili inozemnog registra gidran pasmine). U pripadajući dio matične knjige mogu biti upisane samo životinje u kojih:

- nije sporno porijeklo,
- nije sporan identitet,
- su preci po očevoj i majčinoj strani upisani u istu matičnu knjigu,
- su preci po očevoj i majčinoj strani upisani u istu matičnu knjigu nacionalnog uzgoja druge države,
- su preci po očevoj strani upisani kao oplemenjivači gidran pasmine priznatog nacionalnog registra gidran pasmine,
- koji ispunjavaju sve ostale uvjete propisane ovim uzgojnim programom i Pravilima o vođenju matične evidencije gidran pasmine RH.

Obzirom na boju životinje, u matične knjige gidran pasmine upisuju se samo grla alate boje. Uvezena grla koja nisu alate boje, ali posjeduju uzgojnu dokumentaciju da nedvojbeno pripadaju gidran pasmini mogu biti prihvaćena u matične knjige gidran pasmine. Potomstvo takvih životinja s odabranim pastusima gidran pasmine mogu se upisati u matične knjige gidran

pasmine RH isključivo ako su alate boje, te ako zadovoljavaju ostale uvjete propisane ovim uzgojnim programom.

Prilikom upisa u matične knjige u skladnu s uzgojnim programom o svakom grlu vode se slijedeći podaci:

- *ime i kategorija matične knjige,*
- *ime uzgojne organizacije koja je izvršila prvu identifikaciju i registraciju konja (sustav UELN),*
- *datum upisa u matičnu knjigu,*
- *ime i prezime, adresa uzgajivača,*
- *ime i prezime, adresa vlasnika,*
- *datumi pripusta majke (ukoliko je poznat),*
- *datum rođenja, spol, boja i oznake,*
- *ime grla,*
- *jedinstveni životni broj kopitara (UELN),*
- *kôd transpondera,*
- *alternativne metode označavanja,*
- *tip testiranja roditeljstva (ukoliko postoji),*
- *podaci o roditeljima, UELN (ukoliko postoje),*
- *najmanje tri generacije predaka,*
- *tjelesne mjere propisane ovim uzgojnim programom,*
- *ukupna ocjena vanjštine i pripadajuća klasa,*
- *rezultati ispita radne sposobnosti,*
- *podaci o plodnosti i potomcima,*
- *datumi izdavanja uzgojne dokumentacije,*
- *podaci o promjenama vlasništva.*

XIV.1.1. Kategorije matične knjige

Matičnu evidenciju gidran pasmine RH čine slijedeće uzgojne knjige prema kategorijama:

1) Glavna matična knjiga rasplodnih pastuha (G knjiga)

- za upis pastusi trebaju imati puno porijeklo
- majka pastuha upisana je (ili je mogla biti upisana) u Glavnu matičnu knjigu rasplodnih kobila (*G knjiga*),
- navršili su najmanje pet godina starosti,
- imaju položen IRS s pozitivnim rezultatom,
- pristupili su drugom odabiru na kojem skupna ocjena vanjštine nije niža od 75% najviše ocjene (klasa IIa) i niti jedna ocjena nije niža od 6,
- imaju visinu od 160 do 168 cm (mjereno štapom)

2) Glavna matična knjiga rasplodnih kobila (G knjiga)

- za upis kobile trebaju imati puno porijeklo
- majka kobile upisana je (ili je mogla biti upisana) u Glavnu matičnu knjigu rasplodnih kobila (*G knjiga*),
- otac je upisan (ili je mogao biti upisan) u Glavnu matičnu knjigu rasplodnih pastuha (*G knjiga*)
- navršile su najmanje tri godine starosti,

- pristupili su ocjeni na kojoj skupna ocjena vanjštine nije niža od 70% najviše ocjene (klasa IIb) i niti jedna ocjena nije manja od 6,
- imaju visinu od 157 do 166 cm (mjereno štapom)

3) Evidencijska knjiga kobila (E knjiga)

- upisuju se ženska grla punog porijekla koja ispunjavaju genealoške uvjete, ali ostale uvjete za upis u glavnu matičnu knjigu kobila ne ispunjavaju u potpunosti te nisu za daljnji rasplod.

4) Registar ždrebadi gidran pasmine

- upisuje se sva muška i ženska novorođena ždreibad u tekućoj godini, u dobi od rođenja do 6 mjeseci starosti, a kojima su roditelji upisani u glavnu matičnu knjigu pastuha/kobila (G knjiga)

XV. ODLIKOVANJE PASTUHA I KOBILA

Na temelju rezultata koje pastuh ili kobila ostvare u uzgoju, isti mogu biti i odlikovani kao:

- ***Elitni pastuh***
 - odabrani pastuh punog porijekla upisan u glavnu matičnu knjigu rasplodnih pastuha (*G knjiga*),
 - ocijenjen na dva odabira sa Ia ili Ib klasom,
 - ima najmanje šest registriranih potomaka kojima skupna ocjena vanjštine nije niža od 75% najviše ocjene (Ia, Ib i IIa) i niti jedna ocjena nije niža od 6,
 - od šest potomaka obvezno je da su najmanje tri muška potomka upisana u Glavnu matičnu knjigu rasplodnih pastuha (*G knjiga*),
 - da je dobre plodnosti (najmanje 70%),
 - da je u sportskim disciplinama konjičkog sporta na nacionalnoj i/ili međunarodnoj razini osvojio ukupno neka od prva tri mesta na barem tri utakmice

Nakon zadovoljavanja svih uvjeta u nastavku imena upisivat će se redni broj (rimskim brojevima) elitnog pastuha u RH (npr. el. IV). Priznavanje kategorije elitnog pastuha gidran pasmine HUGK samostalno podnose članovi udruge kao i drugi uzgajivči gidran konja (cijena usluge definirana je cjenikom usluga HUGK-a).

- ***Elitna kobila***
 - kobila upisana u Glavnu matičnu knjigu rasplodnih kobila (*G knjiga*),
 - ocijenjena je sa Ia ili Ib klasom i nijedna ocjena nije niža od 6,
 - ima najmanje tri registrirana potomka upisana u Glavni dio matične knjige i kojima skupna ocjena vanjštine nije niža od 75% najviše ocjene (Ia, Ib i IIa) i niti jedna ocjena nije niža od 6,
 - da je dobre plodnosti (najmanje 70%),
 - da je u sportskim disciplinama konjičkog sporta na nacionalnoj i/ili međunarodnoj razini osvojio ukupno neka od prva tri mesta na barem tri utakmice.

Nakon zadovoljavanja svih uvjeta u nastavku imena upisivat će se redni broj (rimskim brojevima) elitne kobile u RH (npr. el. I).

XVI. POVJERENSTVA

a) Povjerenstvo za ocjenu pastuha (odabir pastuha za rasplod), kobila i ždrebadi

Povjerenstvo je privremeno radno tijelo koje imenuje predsjednik HUGK i koje se sastoji se od najmanje tri kvalificirane osobe. Kao jedan od članova Povjerenstva može biti uključen i predstavnik stručne organizacije iz konjogojskog stva iz Hrvatske ili inozemstva. Član Povjerenstva nema pravo glasa u radu Povjerenstva ako se radi o grlu iz njegovog uzgoja, a isto vrijedi ako se radi o supružniku, roditelju ili potomku. Povjerenstvo u izvanrednim okolnostima mogu činiti dva člana (oba predstavnika HUGK).

b) Povjerenstvo za provedbu ispita radne sposobnosti pastuha (IRS)

Sastav Povjerenstva za provedbu IRS pastuha (*Potpoglavlje XIII.1.*), kao i njen sastav isti su kao i pod točkom XVI.a. U slučaju polaganja IRS u zaprezi (jednopregu), Povjerenstvo čine: 2 kvalificirane osobe iz HUGK i licencirani sudac HKS-a.

Imenovanje Povjerenstva u gore navedenim slučajevima potvrđuje HUGK pismenim putem u roku ne kraćem od 7 dana od dana provedbe odabira pastuha, kobila ili ždrebadi.

XVII. ISTOVJETNOST GRLA – IDENTITET

Provjera identiteta obvezna je za svako grlo koje se upisuje u hrvatski registar gidran pasmine konja. Provjera identiteta provodi se temeljem provjere podataka iz Identifikacijskog dokumenta.

U slučaju uvoza, potvrda identiteta provodi se temeljem obvezno predočenog Identifikacijskog dokumenta kojeg je izdala država u kojoj je grlo prvi puta registrirano. U uzgojne svrhe, za uvezenog kopitara potrebno je predočiti i rodovnik grla.

XVIII. VLASNIŠTVO GRLA

Za konje upisane u hrvatski registar gidran pasmine konja potrebno je registrirati svaku promjenu vlasništva. Svaki vlasnik dužan je prijaviti promjenu vlasništva nacionalnoj uzgojnoj organizaciji.

XIX. UVJETI ZA SUDJELOVANJE U UZGOJNOM PROGRAMU

Svaki uzgajivač i vlasnik koji posjeduje konje gidran pasmine ima pravo i odgovornost sudjelovanja u uzgoju i provođenju uzgojnog programa gidran pasmine u RH.

Životinje uzgajivača i vlasnika koji sudjeluju u provedbi uzgojnog programa gidran pasmine konja u RH upisane su u matične knjige gidran pasmine isključivo prema pravilima struke, uvjetima i pravilima koje propisuje ovaj uzgojni program, kao i Pravilima vođenja matične evidencije gidran pasmine konja u RH.

Sudionike provedbe Uzgojnog programa gidran konja čini više različitih radnih skupina koje mogu biti stalne ili privremene, a koje se sastoje od: uzgajivača, Udruge uzgajivača gidran konja, Povjerenstva za odabir pastuha, kobila i ždrebadi, Povjerenstva za provođenje IRS, voditelja uzgoja, po potrebi uključivanja znanstvenih i stručnih organizacija, itd.

Udruga uzgajivača gidran konja sudjeluje u definiranju i razvoju uzgojnog programa u skladu s aktima, izdaje uzgojnu i zootehničku dokumentaciju uzgojno valjanih životinja, imenuje povjerenstva za odabir grla na izložbama i manifestacijama, ocjenu grla na izložbama i manifestacijama, obavlja druge poslove od interesa uzgajivača gidran konja, ostvaruje uzgojnu suradnju s uzgojima gidrana i drugih pasmina susjednih regija, ima pravo isključiti uzgajivače iz članstva ukoliko se isti ne pridržavaju svojih obveza propisanih aktima Udruge uzgajivača.

XX. PRILOZI

UPUTE ZA OCJENJIVANJE VANJŠTINE I RAZVRSTAVANJE U KLASNE RAZREDE GIDRAN PASMINE

1. NAČIN OCJENE I RAZVRSTAVANJE U KLASE

Ocenjivački model daje ocjenu tj. podatak o vrednovanju osobina grla koje su značajne za postizanje uzgojnog cilja gidran pasmine, s naglaskom na pasminski tip i pasminska svojstva.

Kobile se ocjenjuju nakon navršene najmanje tri (3) godine starosti i može se ponoviti s pet (5) godina starosti kad je ova ocjena i konačna.

Pastusi se prvi puta ocjenjuju s navršene najmanje tri (3) godine starosti, a drugi puta u dobi od pet (5) godina kada pastuh polaže ispit radne sposobnosti (*IRS*), a ocjena s drugog odabira je konačna.

Ocjena grla od strane Povjerenstva obuhvaća:

- analizu porijekla,
- ocjenu vanjštine,
- ocjenu ispita radne sposobnosti (*IRS*; kod pastuha obvezna).

Pri predvođenju pred Povjerenstvom trebaju biti zadovoljeni sljedeći uvjeti:

- vlasnik grla treba podnijeti pismeni zahtjev u HUGK za ocjenu grla na kojem su opći podaci o grlu iz Identifikacijskog dokumenta analizu porijekla,
- pri samom predvođenju grlo i vlasnik trebaju biti uređeni, grlo mora biti zauzdano, a vlasnik smije na grlo utjecati samo verbalnim putem,
- predvođenje pred Povjerenstvom provodi se u trokutu za ocjenu.

Prilikom ocjene grla (pastuha i kobila) provodi se izmjera sljedećih tjelesnih mjera:

- visina grebena (mjerena Lydtinovim štapom),
- visina grebena (mjerena mjernom vrpcicom),
- obujam grudi,
- dužina trupa,
- obujam cjevanice.

Ocjena grla održava se na prethodno definiranim mjestima (punktovima) u cilju ocjenjivanja većeg broja životinja istih kategorija. U opravdanim slučajevima, uz odobrenje HUGK, moguća je individualna ocjena životinje.

Ocenjivanje vanjštine odraslih grla provodi se tzv. „*sustavom 100 bodova*, a kriteriji se ocjenjuju prema sljedećem sistemu i opisu ocjena:

10 – odličan	5 – dovoljan
9 – vrlo dobar	4 – manjkav
8 – dobar	3 – prilično loš
7 – prilično dobar	2 – loš
6 – zadovoljavajući	1 – vrlo loš

1.1. Ocjena pastuha i kobila

U ocjeni odraslih konja ocjenjuju se slijedeća obilježja:

pasminski tip i spolni dimorfizam	zadnji dio trupa
glava	prednje noge
vrat	zadnje noge
prednji dio trupa	pravilnost hodova
srednji dio trupa	izdašnost kretnji

Sve ocjene dodatno se opisuju komentarom na ocjenjivačkom zapisniku. Rezultat ocjene izražava se ukupnim brojem dodijeljenih ocjena, a na temelju skupne ocjene grlo se razvrstava u jednu od navedenih klasa:

BODOVI	KLASA	PREPORUKA UPORABE
90 i više	Iel	tipičan pripadnik pasmine, svojim je značajkama poželjno u uzgoju, vrhunskih ocjena
80-89	Ia	tipičan pripadnik pasmine, svojim je značajkama poželjno u uzgoju
75-79	Ib	tipičan pripadnik pasmine, svojim značajkama može doprinjeti postizanju uzgojnog cilja
70-74	IIa	pastuh se ne preporuča za rasplod; treba ga koristiti samo u slučaju očuvanja genetske raznolikosti (zastupljenost lije) o čemu brigu vodi HUGK; kobile idu u uzgoj
65-69	IIb	pastuh nije za rasplod ; koristiti ga isključivo u slučaju očuvanja genetske raznolikosti (zastupljenost lije) o čemu brigu vodi HUGK; kobile idu u uzgoj
64 i manje	III	izrazit škart, nije za rasplod

Oznaka plus (+) ili minus (-) se unutar klasa upisuje u slučaju granične vrijednosti skupne ocjene, npr. 75 bodova = Ib-, dok je 79 bodova Ib+.

1.2. Ocjena ždrebadi

U ocjeni ždrebadi ocjenjuje se:

- pasminski tip,
- glava i vrat,
- trup,
- noge,
- pravilnost i izdašnost kretnji.

Sukladno postignutim bodovima ždrebadi se razvrstava u slijedeće klase:

BODOVI	KLASA
40 i više	I
35-39	II
30-34	III
29 i manje	IV

Oznaka plus (+) ili minus (-) se unutar klasa upisuje u slučaju granične vrijednosti skupne ocjene, npr. 35 bodova = II-, dok je 39 bodova II+.

Skupna ocjena i klasa u koju je životinja ocjenjena upisuje se u pripadajući odjeljak Identifikacijskog dokumenta, a vlasnik ocjenjenog grla zaprima zapisnik provedenog ocjenjivanja (vrijedi za pastuhe, kobile i ždrjebade).

2. UPUTE ZA OCJENU VANJŠTINE

2.1. Svrha ocjenjivanja vanjštine

Svrha ocjenjivanja nije traženje pogreški vanjštine, nego izbor i razvrstavanje konja s najboljim osobinama – tjelesnom građom, konstitucijom, radnom sposobnosti, temperamentom i čudi u klase sukladno uzgojnog programu.

2.2. Način ocjenjivanja

Ocenjivanje svojstava vanjštine kao alat za izvođenje uzgojno selekcijskog programa – razvrstavanje u klase, je dovoljno učinkovito, ako ocjenjujemo grla u podjednakoj dobi, u što većem broju i što sličnijim uvjetima.

2.3. Kriterij za ocjenu vanjštine pastuha i kobila prema ocjenjivačkom modelu (sustav „100 bodova”)

Pasminski tip: ocjenjuje se sukladnost vanjštine grla s postavljenim opisom grla kao tipičnog predstavnika gidran pasmine, odnosno sukladnost postavljenom uzgojnom cilju. Uključuje ocjenu čudi i temperamenta grla, tjelesni razvoj i uravnoteženosti tjelesne građe, te konstituciju i kondiciju.

- **poželjna** su grla s izraženim pasminskim tipom i spolnim dimorfizmom, dobre čudi i živahnog i pouzdanog temperamenta, skladne tjelesne građe i rasplodne kondicije,
- **nepoželjna** su grla bez pasminskog tipa, s neizraženim spolnim dimorfizmom, neskladne tjelesne građe, loše čudi i nervoznog temperamenta, u tovnoj ili gladnoj kondiciji.

Glava: ocjenjuje se veličina i oblik glave, te pripadnost pasmini i spolu.

- **poželjna** je plemenita suha, srednje duga glava polukrvnog tipa (blago konveksni ili konkavni profil su prihvativi), lijepo oblikovanih i dobro nasađenih ušiju, s velikim očima bez izražene bijeloočnice, sa širokim viličnim kostima.
- **nepoželjna** je izraženo gruba, prevelika glava, malih očiju, bez pasminske pripadnosti sa znakovima konstitucijskih pogreški.

Vrat: ocjenjuje se dužina, nasađenost i povezanost s glavom i prsimi, te oblik i mišićavost vrata.

- **poželjan** je dobro nasađen plemenit vrat, dug, dobro oblikovan i mišićav, čist u području grkljana, dobra nasađenost na trup, dobra povezanost vrata na glavu s dovoljno gibljivosti,
- **nepoželjan** je kratak i tanak vrat, nisko nasađen vrat, jelenjeg oblika ili plitak u grlu.

Prednji dio trupa: ocjenjuje se širina, dubina i građa grudi, dužina i visina grebena, te postavljenost, dužina i mišićavost plećki (lopatica), te njihova povezanost s trupom.

- **poželjan** je dubok i širok grudni koš; dobro izražen, oblikovan i dug greben, čvrsto spojen s trupom; pravilno postavljene i dobro mišićave plećke, čvrsto povezane s trupom,
- **nepoželjan** je neizražen, slab i kratak greben, plitke i uske grudi, strmo postavljene lopatice, slaba mišićavost i slaba povezanost s grudnim košem.

Srednji dio trupa: ocjenjuje se grudni koš i trbuh, zaobljenost rebara, dubina i širina srednjeg dijela trupa, širina i mišićavost grebena, linija, dužina i mišićavost leđa i spoja.

- **poželjan** je dubok i širok srednji dio trupa, baza grebena dobro obrasla mišićjem, nešto kraća i široka leđa sa širokim i dugim spojem koji je dobro povezan sa zadnjim dijelom trupa.

- **nepoželjan** je plitak, uzak, slabo mišićav srednji dio trupa, plitkih rebara, slabo mišićav greben, ulegnuta i šaranasta leđa, slab spoj i slaba povezanost sa zdjelicom.

Zadnji dio trupa: Ocjenjuje se širina, dužina, položaj i oblik sapi, dužina i položaj zdjelice, nasadećnost repa te dužina i mišićavost sapi.

- **poželjne** su duge i široke sapi, umjereno koso postavljene, dobro obrasle mišićjem, duga zdjelica, pravilno srednje nasadećen rep, sapi duge i dobro obrasle mišićjem,
- **nepoželjne** su uske, kratke, krovaste i oborene sapi (strme), kratka zdjelica, izrazito nisko nasadećen rep, slabo mišićava sapi.

Noge i kopita: ocjenjuje se građa, pravilnost oblika i kvaliteta prednjih i zadnjih kopita.

- **poželjna** su čvrsta, zdrava i dobro oblikovana kopita primjerena tjelesnoj težini životinje, čvrste građe, noge korektnih stavova, pravilnih osi nogu, srednje dugih cjevanica, suhe sa izraženim zglobovima i tetivama, čvrstih putišta pravilnih kutova,
- **nepoželjni** su slabi zglobovi, izražene nepravilnosti stavova nogu, strma i meka putišta, prelomljene osi nogu, plitka kopita loših oblika.

Kretnje grla se ocjenjuju u koraku i kasu prema slijedećim smjernicama:

Pravilnost hodova:

- **poželjno** je jednakomjerno, četverotaktno gibanje u koraku i dvotaktno gibanje u kasu, bez odstupanja u ravnini u trenutku izmjene nogu i u fazi lebdenja, stabilnog vraćanja nogu na tlo,
- **nepoželjna** je nejednaka izmjena nogu u koraku i kasu, veća odstupanja iz ravnine u trenutku izmjene nogu, sustizanje i kresanje nogu, klecanje prednjih nogu i rotacija skočnih zglobova u fazi opterećenja pri vraćanju na tlo.

Izdašnosti kretnji:

- **poželjne** su energične, poletne, izdašne i duge kretnje u koraku i kasu, s jasno izraženom fazom lebdenja u kasu, s aktivnim zadnjim dijelom tijela i leđima,
- **nepoželjno** je neizdašno, nisko, kratko i teško gibanje, rep nošen u stranu.

Svojstvo		Poželjno		Prihvatljivo		Nepoželjno	
Pasminski tip i spolni dimorfizam		<ul style="list-style-type: none"> izražen pasminski tip i spolni dimorfizam pouzdan temperament čvrsta i suha konstitucija atletskog i plemenitog izgleda pravilne i skladne građe srednje teški jahaći i zaprežni tip 		<ul style="list-style-type: none"> nešto slabije izražen pasminski tip i spolni dimorfizam manje izražena plemenitost mora zadovoljavati ostale eksterijerne uvjete 		<ul style="list-style-type: none"> neizražen pasminski tip i spolni dimorfizam grubi heterogeni tip eksterijerno nedovoljno razvijen izrazito plahog karaktera 	
Tjelesne mjere (cm)		♂	♀	♂	♀	Mjere iznad navedenih okvira dopuštene, ukliko su zadovoljen i drugi uvjeti	<ul style="list-style-type: none"> veća odstupanja visine ispod 157 cm velika odstupanja u pojedinim izmjerama
Visina grebena	štap	160-168	157-166	159	156		
	vrpeca	168-180	165-177	167	164		
Obujam grudi		185-200	180-200	184	179		
Obujam cjevanice		20,5-22,5	20-22	20	19		
Glava		<ul style="list-style-type: none"> srednje visoko nasadeni i proporcionalna tijelu u polukrvnom tipu, suha, plemenita s izraženim velikim očima, otvorenih nozdrva i pravilnih zuba izraženog spolnog dimorfizma 		<ul style="list-style-type: none"> blago konkavni ili blago konveksni profil nešto niža nasadenost 		<ul style="list-style-type: none"> gruba, prevelika glava male oči bez pasminskih pripadnosti znakovi konstitucijskih pogrešaka 	
Vrat		<ul style="list-style-type: none"> srednje visoko nasaden, mišićav i dobro oblikovan dugačak i pravilno zaobljen, ujednačene širine, dobro povezan s trupom slobodan u području grkljana 		<ul style="list-style-type: none"> nešto kraći, ali dobro zaobljen i mišićav 		<ul style="list-style-type: none"> kratak i nisko nasaden slaba mišićavost jelenjeg oblika, plitak 	
Grebен		<ul style="list-style-type: none"> izražen, dug, dovoljno mišićav i širok dobro povezan 		<ul style="list-style-type: none"> nešto manje dugačak i izražen zadovoljavajuće mišićavosti 		<ul style="list-style-type: none"> kratak, neizražen i nedovoljno mišićav 	
Leda		<ul style="list-style-type: none"> srednje dugačka i ravna leđa široka s dovoljnom mišićavošću 		<ul style="list-style-type: none"> nešto kraća, u maloj mjeri ulegnuta 		<ul style="list-style-type: none"> kratka, slaba prisutnih konstitucijskih mana (šaranasta leđa) 	
Spoj		<ul style="list-style-type: none"> srednje dug, čvrst i mišićav 		<ul style="list-style-type: none"> nešto duži od poželjnog ukoliko je dovoljno čvrst i mišićav 		<ul style="list-style-type: none"> dug, slab i neobrastao mišićem 	
Sapi		<ul style="list-style-type: none"> dugačke, široke i dovoljno mišićave umjereno koso položene 		<ul style="list-style-type: none"> nedovoljno dugačke, ali dovoljno mišićave u manjoj mjeri oborene ukoliko su dovoljno duge i mišićave 		<ul style="list-style-type: none"> kratke, uske, neobrasle mišićem uske, krovaste oborene 	
Grudi		<ul style="list-style-type: none"> srednje široke, duboke i mišićave 		<ul style="list-style-type: none"> nešto šire od poželjnih 		<ul style="list-style-type: none"> uske, nerazvijene, plitke 	
Grudni koš		<ul style="list-style-type: none"> dubok, srednje zaobljen, dovoljno dugačak 		<ul style="list-style-type: none"> prilično opsežan i jače zaobljen od poželjnog nedovoljno dubok u manjoj mjeri 		<ul style="list-style-type: none"> plitak, slabiji i kraći od poželjnog 	
Lopatica (i nadlaktica)		<ul style="list-style-type: none"> dugačaka, koso položena dobro obrasla mišićjem slobodna 		<ul style="list-style-type: none"> mala odstupanje od poželjnog u mehaničkim kutovima i mišićavosti 		<ul style="list-style-type: none"> kratka, strma, slabo obrasla mišićem ograničenog pokreta 	
Koljeno, cjevanica, skočni zglob, putica, spoj s		<ul style="list-style-type: none"> čvrsti, čisti i suhi zglobovi s pravilnim tetivama srednje duge cjevanice pravilni, srednje dugački i čvrsti skočni zglob 		<ul style="list-style-type: none"> nešto slabiji zglobovi skočni zglob nešto duži ili kraći od poželjnog, ukoliko je pravilnog kuta 		<ul style="list-style-type: none"> slabi zglobovi kratka cjevanica s eksterijernim nepravilnostima 	

kopitom i kopito	<ul style="list-style-type: none"> • srednje duge putice, • kopita pravilna, čvrsta i u omjeru s tjelesnom težinom 	<ul style="list-style-type: none"> • stečeni manji nedostaci kopita koji se mogu korigirati 	<ul style="list-style-type: none"> • pretjerano dugačak ili kratak skočni zglob • strma putišta i kičice obrasle dlakom • nepravilna i neproporcionalna kopita (kozija, uska u bazi)
Lakat	<ul style="list-style-type: none"> • širok, dugačak, čist, suh i ne iskrivljen • slobodan 	<ul style="list-style-type: none"> • nešto manjeg obima od poželjnog s prihvatljivim odstupanjima koje ne utječu na gibanje 	<ul style="list-style-type: none"> • kratak, uzak, naglo sužen, u velikoj mjeri zaobljen • deformiran
Noge	<ul style="list-style-type: none"> • pravilnih i korektnih stavova • pravilnih osi i mehaničkih centara 	<ul style="list-style-type: none"> • manje konstitucijske nepravilnosti (široka ili uska baza) • dopuštena vrlo mala odstupanja od poželjnog stava 	<ul style="list-style-type: none"> • konstitucijske pogreške u većoj mjeri
Pravilnost i izdašnost kretnji	<ul style="list-style-type: none"> • jednakomjerno i četverotaktno gibanje u koraku, dvotaktno u kasu • galop lagan, priključen • energične, poletne, aktivne i dugačke kretnje • pregazivanje traga zadnjih kopita preko traga prednjih 	<ul style="list-style-type: none"> • manja odstupanja od pravilnog, ukoliko su polet i dužina zadovoljavajući 	<ul style="list-style-type: none"> • kratak, nizak, neizdašan, ukočen • nedostatak elastičnosti i izdašnosti • izražena hromost
Boja	<ul style="list-style-type: none"> • alata (zlatno-žuta do brončano-smeđa) • bijele oznake na glavi dopuštene (zvijezda, lisa) • manja bijela obilježja na nogama 	<ul style="list-style-type: none"> • bilo koja druga nijansa alate boje, sa svjetlijim repom i grivom • nešto veća bijela obilježjima na nogama 	<ul style="list-style-type: none"> • odstupanja od alate boje
Spolni organi	<ul style="list-style-type: none"> • nepovrijeđeni, pravilni, zdravi 		<ul style="list-style-type: none"> • bilo koji zdravstveni i morfološki nedostatak

2.4. Kriterij za ocjenu vanjštine ždrebadi prema ocjenjivačkom modelu

Ocjenjuje se sukladnost vanjštine grla s postavljenim opisom grla kao tipičnog

Pasminski tip: ocjenjuje se izražaj vanjštine s postavljenim opisom tipičnog predstavnika gidran pasmine, odnosno sukladnost postavljenom uzgojnom cilju. Uključuje tjelesni razvoj i uravnoteženosti tjelesne građe te opći dojam.

- Poželjna su grla s izraženim pasminskim tipom, skladne tjelesne građe.
- Nepoželjna su grla bez pasminskog tipa, neskladne tjelesne građe.

Glava i vrat: ocjenjuje se sukladnost glave i vrata, razvijenost i proporcija u odnosu na tijelo.

- Poželjna je plemenita glava, lijepo nasadenog vrata dobre muskulaturne oblikovanosti.
- Nepoželjna je izraženo gruba, prevelika glava, neproporcionalnog i loše nasadenog vrata na tijelo.

Trup: ocjenjuje se razvijenost trupa i njegova povezanost s vratom i ekstremitetima.

- Poželjan je dubok, širok i razvijen trup, dobro povezan s vratom, te razvijenog spoja.
- Nepoželjan je uzak i slabo razvijen trup, nepovezan s vratom, slabog spoja.

Noge: ocjenjuje se građa, ravijenost i pravilnost nogu.

- Poželjna su čvrsta, zdrava i dobro oblikovana kopita, čvrste građe, noge korektnih stavova, pravilnih osi nogu, čvrstih putišta pravilnih kutova.
- Nepoželjni su slabii zglobovi, izražene nepravilnosti stavova nogu, strma i meka putišta, prelomljene osi nogu, plitka kopita loših oblika.

Pravilnost i izdašnost kretnji: ocjenjuje se u koraku, kasu i galopu.

- Poželjno je jednakomjerno, poletno i elastično kretanje ždrebata, pravilnih kretnji i sigurnog koraka.
- Nepoželjna je nejednaka izmjena nogu, veća odstupanja iz ravnine u trenutku izmjene nogu, nesigurne kretnje.

UPUTE ZA PROVEDBU ISPITA RADNE SPOSOBNOSTI GIDRAN PASMINE

I. NAČIN PROVOĐENJA ISPITA RADNE SPOSOBNOSTI

Ispit radne sposobnosti sastoji se iz dva dijela:

- polaganje ispita temperamenta i karaktera,
- ocjenjivanja slobodnog skoka ili polaganje ispita u zaprezi (jednopreg).

I.1. Polaganje ispita temperamenta i karaktera

Polaganje ispita temperamenta i karaktera iznosi 20% skupne ocjene i uključuje slijedeće radnje:

- zauzdavanje i prezanje (u slučaju polaganja ispita u vožnji jednoprega) pastuha ispred sudaca,
- zauzdavanje i vođenje pastuha na povodcu (u slučaju ocjenjivanja slobodnog skoka) ispred sudaca,
- podizanje svih četiri nogu pastuha („test potkivanja“),
- moguća asistencija jednog pomoćnika.

I.2. Polaganje ispita u zaprezi (jednopregu)

Polaganje ispita jahanja pod sedlom iznosi 80% ocjene i odvija se prema Zadatku F1 kojeg izvodi sam vlasnik, ili osoba koju zaduži vlasnik pastuha. Trajanje zadatka iznosi oko 10 minuta i odvija se u parkuru najmanje veličine 20x60 m.

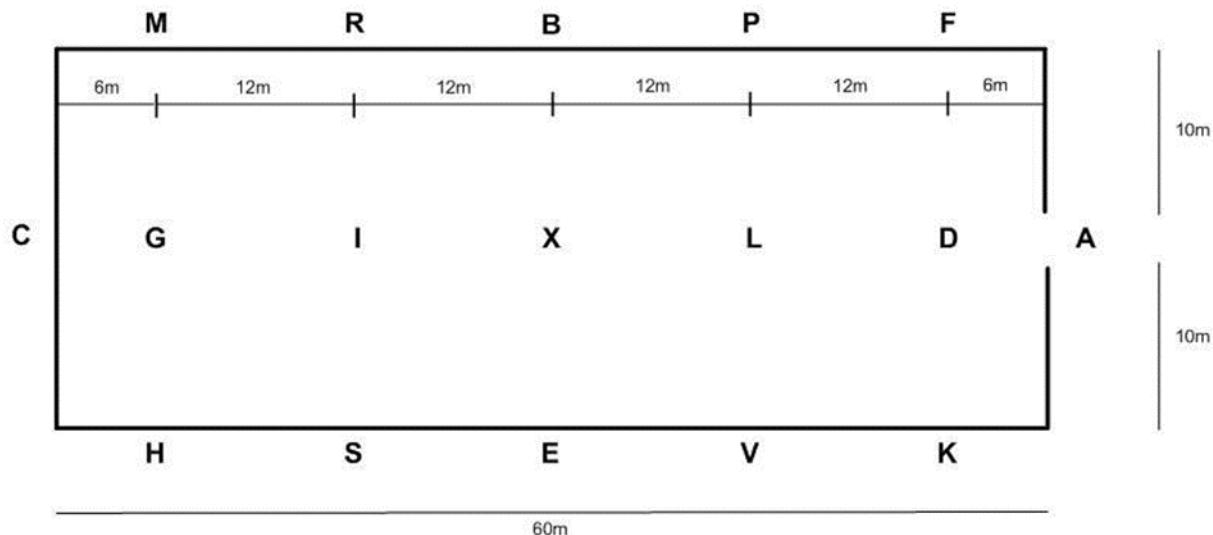
Zadatak F1 (FEI – Dresurni zadatak za zaprege)

1.	A X	Ulez u radnom kasu Stoj, pozdrav	
2.	XGCM	Radni kas	
3.	MXK KAF	Oštar kas Radni kas	
4.	FXH HCM	Oštar kas Radni kas	
5.	MXK	Korak	
6.	KAF	Radni kas	
7.	FXH	Korak	
8.	HCMB FAD	Radni kas	
9.	D DX	Krug na desno (20m), slijedi krog na lijevo (20m)	
10.	X	Stoj – 10 sekundi nepremično	
11.	X	3 metra hoda unatrag (odstupanje)	
12.	XG G	Radni kas Stoj, pozdrav Napusti parkur u radnom mjestu	
Ocjene 1-10		Ocjene 1-10	
1. Korak		6. Poslušnost i opuštenost	
2. Kas		7. Poslušnost	
3. Stoj		8. Impulzivnost	
4. Odstupanje unatrag		9. Gibanje	
5. Ponašanje pri vožnji		10. Opći dojam	

Ocenjivanje radne sposobnosti provodi se ocjenama od 1 do 10:

10 – odličan	5 – dovoljan
9 – vrlo dobar	4 – manjkav
8 – dobar	3 – prilično loš
7 – prilično dobar	2 – loš
6 – zadovoljavajući	1 – ne ispunjava uvijet

Slika 1. Parkur veličine 20 x 60 m

I.3. Ocjenjivanje slobodnog skoka

Slobodan skok sprovodi se u primjerenom parkuru koji osigurava sigurno provođenje ocjenjivanja.

Slobodan skok provodi se prema slijedećem modelu:

- razmak između motke i pisma je 2,50m
- razmak između pisma i stacionate ti je 5,80m do 6,40 m (6,10 m), tj. jedna galopska dužina
- razmak između stacionate i oxera su dve galopske dužine tj. 9,80 m do 10,40 m (10,10 m)
- visina pisma je između 50-70 cm, a stacionate 0,70-1,20 m, oxer se diže prema potreb

A	Sklonost skakanju prepona	1-10
B	Stil skakanja prepona	1-10
C	Sposobnost skakanja prepona	1-10
D	Ukupno	A + B + C
E	KONAČNA OCJENA	D/3*10

Ocjena	Sklonost skakanju prepona	Stil skakanja prepona	Sposobnost skakanja prepona
10	Izvrsno skače sa voljom bez pomoći	Izvrstan	Izvrsna
9	Vrlo dobro skače s voljom bez pomoći	Vrlo dobro	Vrlo dobra
8	Dobro skače s voljom bez pomoći	Dobro i koordinirano koristi vrat, leđa i noge	Vrlo dobra – dobra
7	Dovoljno dobro skače bez pomoći	Dovoljno koristi vrat i leđa	Dobra
6	Skače uz malu pomoć kod svakog pokušaja	Osrednji	Osrednja
5	Skače uz pomoć kod svakog pokušaja	Nedovoljno podkupljene noge	Osrednje dobra

4	Skače uz veću pomoć kod svakog pokušaja	Uzdignuta glava	Osrednje dovoljna
3	Skače uz veliku pomoć kod svakog pokušaja	Ukočena leđa	Dovoljna
2	Ne skače ni sa pomoći	Ukočena leđa i uzdignuta glava	Loša
1	Odbija skakati	Uzdignuta glava i spuštena leđa u skoku	Vrlo loša

Karakter: Prvenstveno se gleda na ponašanje i reakcije pastuha tijekom polaganja ispita. Poželjan je dobroćudan karakter i lako upravljanje konjem. Nepoželjan je zloćudan karakter, nervozno i agresivno ponašanje konja.

Temperament: Poželjan je živahan temperament i dobroćudnost. Nepoželjan je flegmatičan, a posebice nervozan temperament ili naklonjenost panici.

Poslušnost u radu: Poželjna je dobra komunikativnost, prilagodljivost i upornost u radu. Nepoželjna je nezainteresiranost i odbijanje suradnje te odustajanje od zadataka kojeg treba obaviti.

Volja i sposobnost za rad: Poželjna je spretnost, fizička uravnovešenost i skladnost kretnji, pozitivna reakcija na djelovanje jahača ili vozača, te živahno gibanje u dobrom taktu u svim kretnjama. Nepoželjno je pomanjkanje volje i sposobnosti za rad te neodazivanje na djelovanje vozača ili jahača.

Kretanje: Ocjenjuje se korektnost i izdašnost u koraku, kas i galopu, po jednakim kriterijima kao kod ocjene svojstava vanjskine. Korak mora biti korektan, izdašan, energičan i dug, te pravilan – četverotaktan. Kas mora biti korektan, izdašan, energičan i dug te pravilan – dvotaktan, s dugom fazom lebdenja. Posebna pozornost kod ocjene kasa posvećuje se radu zadnjeg dijela tijela – noge, sapi i leđa. Galop mora biti izdašan, energičan i dug, pravilan – trotaktan, s jasnom i dugom fazom lebdenja. Nepoželjno je nekorektno kretanje u svim hodovima, neizdašno, nisko kretanje, kratki koraci, spoticanje, nejednaka izmjena nogu, nejasna taktnost kretnji, kljusanje u hodu i kasu, četverotaktni galop i dr.

Tabela dužine koraka gidran pasmine

Kao jednu od metoda za procjenu kretnji, te njihove pravilnosti i izdašnosti može se koristiti i dole navedena tablica prema formuli:

$$\text{Dužina koraka} = \frac{50 \text{ metara} - \text{ukorak (cm)} + \text{iskorak (cm)}}{\text{ukupan broj koraka}}$$

Ukorak = prvi ulazni trag kopita, iskorak = zadnji izlazni trag kopita

Dužina koraka		Dužina kasa		Prekoračenje	
cm	bod	cm	bod	cm	bod
-145	7	-210	0	/-16/	0
146-150	8	211-220	1	-15/-11/	1
151-155	9	221-230	2	-10/-6/	2
156-160	10	231-240	3	-5/-1 /	3
161-165	11	241-250	4	0-5	4
166-170	12	251-260	5	6-10	5
171-175	13	261-270	6	11-15	6

176-180	14	271-280	7	16-20	7
181-185	15	281-290	8	21-25	8
186-190	16	291-300	9	26-30	9
191-195	17	301-310	10	31-35	10
196-200	18	311-320	11	36-40	11
201-205	19	321-330	12	41-45	12
206-210	20	331-340	13	46-50	13
211-215	21	341-350	14	51-55	14
216-220	22	351-360	15	56-60	15
221-225	23	361-370	16	61-65	16
		371-380	17		
		381-390	18		
		391-400	19		

I.4. Konačna ocjena ispita radne sposobnosti pastuha

Konačna ocjena *IRS* sastoji se od zbroja udjela Ispita temperamenta i karaktera, te Ispita u vožnji zaprege ili ocjenjivanju slobodnog skoka. Maksimalan broj bodova testa je 100.

Položenim *IRS* smatra se ako pastuh ostvari minimalno 70 boda ili 70% od maksimalnog broja bodova. Potvrda o (ne)polaganju ispita radne sposobnosti izdaje se u roku od 30 dana od datuma održavanja ispita.

Ispit	Ocjena suca HKS ili predstavnika HUGK (ovisno o isptu)	Ocjena predstavnika HUGK	Ocjena predstavnika HUGK	Skupna ocjena
Ispit u zaprezi (80%)	A	B	C	
Ocenjivanje slobodnog skoka (80%)	A	B	C	
Ispit temperamenta i karaktera (20%)	A	B	C	
Ukupno (100%)				A + B + C /3

PRAVILA VOĐENJA MATIČNE EVIDENCIJE GIDRAN PASMINE KONJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

1. UVOD

Za vođenje matične knjige gidran pasmine (u dalnjem tekstu GiSB) odgovorna je Hrvatska udruga uzgajivača gidran pasmine konja (u dalnjem tekstu HUGK). HUGK neovisno vodi matične knjige.

2. REGISTRACIJA I DEFINICIJA GIDRAN PASMINE

U GiSB mogu biti upisana sljedeća grla gidran pasmine:

- a) grla rođena u Republici Hrvatskoj i registrirana sukladno ovim pravilima, a potomci su pastuha i kobila koji su i sami upisani u nacionalne ili međunarodne priznate matične knjige gidran pasmine,
- b) grla rođena u Republici Hrvatskoj i registrirana sukladno ovim pravilima, a potomci su pastuha koji su kao oplemenjivači upisani u nacionalne ili međunarodne priznate matične knjige gidran pasmine,
- c) uvezena grla registrirana u međunarodno priznatoj matičnoj knjizi gidran pasmine i na pravilan način uvezena u Republiku Hrvatsku.

3. DEFINICIJA UZGAJIVAČA

Uzgajivač konja gidran pasmine je osoba koja je vlasnik ili najamnik kobile u vrijeme oždrebljenja.

4. PRAVILA KONTROLE UZGOJA

Metode uzgoja koje su dozvoljene jesu sljedeće:

- a) pripust iz ruke,
- b) haremski pripust (u ovom slučaju datumi puštanja i povlačenja pastuha s pašnjaka moraju biti zabilježeni),
- c) umjetno osjemenjavanje,
- d) embriotransfer.

5. REGISTRACIJA ŽDREBADI ROĐENIH U REPUBLICI HRVATSKOJ

5.1. Postupak registracije

I) Za registraciju potomstva rasplodnih kobila u GiSB-u uzgajivač mora ispuniti sljedeće uvjete:

- a) u HUGK priložiti uredno popunjenu Prijavu oždrebljenja zajedno s Potvrdom o pripustu s upisanim danima svih pripusta u ciklusu estrusa u kojem je kobila oplođena u protekloj sezoni. Pripusni dnevnik mora u roku (do 30. rujna tekuće godine opasivanja) biti dostavljen u HUGK na ovjeru. Prijavu oždrebljenja vlastoručnim potpisom ovjerava vlasnik/najamnik kobile, a Potvrdu o pripustu i Pripusni dnevnik vlasnik/najamnik pastuha.
- b) u slučaju da je kobila ili pastuh u najmu, navedenu dokumentaciju (prijava oždrebljenja, potvrda o pripustu, pripusni dnevnik) može ovjeriti najamnik grla samo

- ako je prethodno u HUGK proslijedio pravno ovjeren ugovor o najmu između vlasnika i najamnika kobile ili pastuha. Najamnik grla prilikom registracije preuzima sve obveze dostavljanja uzgojne dokumentacije u UGK prema navedenim pravilima.
- c) prethodno svakom prijemu vlasnik/najamnik pastuha obvezan je provjeriti identitet kobile usporedbom s identifikacijskim dokumentom kopitara (ID). Za svu vjerodostojnost podataka u potvrdi o prijemu i potvrđivanje identiteta kobile pri prijemu jamči vlasnik/najamnik pastuha vlastoručnim potpisom.
 - d) ako je kobila pripuštena pod dva ili više pastuha, obvezno je priložiti sve Potvrde o prijemu.
 - e) prijavu oždreibljenja treba u HUGK dostaviti najkasnije 28 dana po oždreibljenju. U prijavi moraju biti ispravno i u potpunosti popunjeni svi traženi podaci (datum rođenja, ime ždreibeta, podaci o oču i majci, vlasništvo te detaljan opis ždreibeta koji obuhvaća opis boje, bijelih oznaka i zvrkova dlake i dr.). Prijavu oždreibljenja vlastoručnim potpisom mora ovjeriti vlasnik/najamnik kobile.
 - f) u slučaju da se radi o dvojcima, to je potrebno naznačiti u prijavi. Svako ždrijebe se prijavljuje na zasebnoj prijavi oždreibljenja. Potvrda o prijemu je samo jedna, a sva tri dokumenta dostavljaju se zajedno.
 - g) prijava oždreibljenja dostavlja se u i slučaju da je ždrijebe rođeno mrtvo ili je uginulo nakon rođenja. U slučaju da je kobila ostala jalova potrebno je prijaviti jalovost uz priloženu Potvrdu o prijemu. Ako je kobila bila pripuštena i nakon toga uginula, uz ovjerenu prijavu uginuća potrebno je priložiti potvrdu o prijemu. Prijava oždreibljenja dostavlja se i ako je kobila bila pripuštena pod pastuhe drugih pasmina.
 - h) u slučaju da vlasnik kobile ne dostavi spomenutu dokumentaciju, u GiSB rubrici o potomstvu kobile za tekuću godinu, biti će upisano „nema povratne informacija“.
 - i) platiti naknadu za sve obavljene poslove u postupku registracije ždreibeta.
- II) Uvjeti gore navedenog članka vrijede za ždreibad koja je prijavljena na regularan način u GiSBA u roku od 28 dana od rođenja.
- III) HUGK neće uvažiti zahtjev za registraciju potomstva kobila ako pravni vlasnik kobile nije na propisan način upisan u ID.
- IV) Sva ždreibad rođenu u Hrvatskoj označava se sukladno Pravilniku o identifikaciji i registraciji kopitara, kao i odredbama Uzgojnog programa gidran pasmine konja u Republici Hrvatskoj.
- V) Svu dokumentaciju koju je obvezno dostaviti u HUGK u cilju registracije identiteta nužno mora popuniti isključivo vlasnik kobile. U slučaju da je kobila u najmu, sve obveze navedene u ovom članku preuzima pravno reguliran najamnik kobile.
- ### **5.2. Registracija ždreibadi, potomaka pastuha registriranim u inozemstvu**
- I) Ako je novorođeno ždrijebe potomak pastuha koji je registriran u inozemstvu, vlasnik kobile dužan je uz prijavu oždreibljenja dostavili originalan primjerak Potvrde o prijemu ili umjetnom osjemenjavanju koju je izdala ovlaštena organizacija.
 - II) Registracija ždreibeta sukladna je Postupku registracije prema članku 5.1.

5.3. Naknadna registracija ždrebeta

- I) Kako bi se osigurala kompletnost podataka u Matičnoj knjizi i osigurala registracija svih prihvatljivih konja gidran pasmine, kasniji zahtjevi za registraciju mogu se prihvati do najkasnije dvije godine starosti grla ako je potpuna verifikacija roditeljstva upotrebom DNK analize navedenog grla moguća.
- II) U takvim slučajevima svi potreбni dokumenti, s ispravnim vlastoručnim potpisima kako je regulirano u ovim pravilima, moraju se dostaviti u HUGK, zajedno s dokazom o slijedu vlasništva od datuma rođenja.
- III) Registracija će se izvršiti nakon što su priloženi svi dokumenti koje HUGK zahtijeva, verifikacije roditeljstva, trajnog označavanja grla i plaćene novčane naknade koju određuje HUGK.
- IV) Ukoliko potpuna verifikacija roditeljstva upotrebom DNK analize nije moguća, naknadna registracija ždrebeta će biti odbijena.
- V) ZA ŽIVOTINJE KOJE SU U TRENUTKU PRILAGANJA ZAHTJAVA ZA NAKNADNI UPIS ŽDREBETA BILE STARE 2 ILI VIŠE GODINA, ZADRŽAVA SE PRAVO NA NEMOGUĆNOST UPISA U GiSB.

5.4. Nepotpuni zahtjevi za registraciju ždrebeta

- I) Nepotpunu dokumentaciju za registraciju ždrebeta HUGK odbija i vraća uzgajivaču na dopunu. Ako je HUGK dokumentaciju vratio na dopunu, smatra se da postupak registracije nije ni započet.

5.5. Izbor imena

- I) Uzgajivač pri predaji Prijave oždrebljenja navodi tri prijedloga proizvoljnog imena sukladno pravilima u Uzgojnom programu konja gidran pasmine u Republici Hrvatskoj, a konačan izbor pripada HUGK.
- II) Registrirati nije moguće:
- ime koje sadrži više od 15 mesta, uključujući slova i razmake,
 - imena javnih osoba, bez izričitog dopuštenja te osobe ili njezine obitelji, ili imena od komercijalnog značaja bez odgovarajućih dozvola,
 - imena koja završavaju sa znamenkama,
 - imena koja u potpunosti ili djelomično sadrže inicijale, brojeve, rastavnice, točke, zareze, znakove, uskličnike, apostrofe, kose crte, dvotočke, točka-zareze,
 - imena koja sugeriraju ili imaju uvredljivo, nepristojno i vulgarno značenje i ako bi mogli biti religijski i politički nekorektno ili uvredljivog karaktera prema etničkim grupama,
 - imena koja počinju s bilo kojom oznakom koja nije slovo,
 - ime koje je već registrirano u GiSB-u,
 - ime koje se nalazi u prve dvije generacije rodoslovlja dotičnog grla.
- III) Promjena imena nakon registracije pri GiSB-u više nije moguća.
- IV) Prihvaćeno ime upisuje se u ID grla.

6. EVIDENCIJA PRIPUSTA PASTUHA

- I) Vlasnik pastuha obvezan je prije pripusta provjeriti i potvrditi identitet kobile koju će pripustiti pod svog pastuha. Identitet kobile vlasnik pastuha utvrđuje usporedbom s ID.
- II) Vlasnik pastuha dužan je upisati u popis pripuštenih kobila, odnosno pripusni dnevnik, sve pripuste svih kobila s kompletno traženim podacima bez obzira na pasminu.
- III) Nakon pripusta vlasnik pastuha obvezan je uručiti vlasniku kobile pravilno popunjenu i ovjerenu Potvrdu o pripustu. Potvrde o pripustu vlasniku pastuha izdaje isključivo HUGK.
- IV) Vlasnik pastuha mora izdati Potvrdu o pripustu za svaku kobilu pripuštenu pod njegovog pastuha.
- V) Na kraju pripusne sezone vlasnik pastuha je dužan u HUGK dostaviti tijekom rujna, a najkasnije do 30. rujna tekuće godine opasivanja, pravilno ispunjen Popis pripuštenih kobila (Pripusni dnevnik) i kopije Potvrda o pripustu (zelene primjerke).
- VI) Pripusna dokumentacija pastuha može biti prihvaćena i nakon tog roka, najkasnije do starosti potomka koji je rezultat takvog pripusta od dvije godine, uz podmirivanje novčane naknade koju određuje HUGK.
- VII) Ako vlasnik pripuštenog pastuha do 31. prosinca tekuće godine opasivanja uopće ne dostavi pripusnu dokumentaciju u HUGK, uzgojna dokumentacija pastuha, kao i njegovih potomaka u sljedećoj godini neće biti prihvaćena sve dok se pripusna dokumentacija iz prethodne(ih) godine(a) ne dostavi u HUGK, te ne podmire odgovarajuće naknade koje određuje HUGK.
- VIII) U slučaju da pastuh u jednoj pripusnoj sezoni nije opasao niti jednu kobilu, taj podatak također mora biti proslijeđen na odgovarajućem obrascu u HUGK.
- IX) Svu dokumentaciju koju je obvezno dostaviti u HUGK popunjava isključivo vlasnik pastuha. U slučaju da je pastuh u najmu, sve obveze navedene u ovom članku preuzima pravno reguliran najamnik pastuha.

7. IDENTIFIKACIJA I OZNAČAVANJE GRLA

- I) HUGK temeljem zaprimljene dokumentacije prijave ždrebata za registraciju utvrđuje identitet grla i izrađuje Zapisnik o identifikacijskom pregledu kopitara. Za prvu identifikaciju neophodno je da „ždrjebe bude uz majku“.
- II) Grla koja zadovoljavaju sve kriterije za registraciju propisane ovim pravilnikom moraju biti označena aplikacijom transpondera u lijevu stranu vrata, dijagramskim i tekstualnim opisom, dodatnim označavanjem (alternativnim metodama označavanja).
- III) Dodatno označavanje vrućim pasminskim žigom gidran pasmine provodi se sukladno Uzgojno programu gidran pasmine konja u Republici Hrvatskoj,

IV) Na osnovi sve navedene dokumentacije izdaje se Identifikacijski dokument kopitara (ID). ID se izdaje nakon podmirivanja svih troškova nastalih u postupku registracije u GiSB. Sve troškove podmiruje vlasnik grla.

8. IDENTIFIKACIJSKI DOKUMENT KOPITARA (ID)

I) ID se na propisan način izdaje svim grlima upisanim u GiSB i rođenim u Hrvatskoj. ID je osnovni dokument za provjeru identiteta životinje. U slučaju da se radi o uvezenom grlu koje je registrirano u jedan od međunarodno priznatih registara, HUGK će izdati ID samo u slučaju da Registar države rođenja nije u mogućnosti izdati ID ili odobrenjem dotičnog registra.

II) U ID se upisuju svi relevantni podaci o grlu, uzgajivaču i vlasnicima, te se opisuju i ucrtavaju oznake na grlu (zvrkovi dlake, bijele oznake i drugo), metode dodatnog označavanja, kao i podaci o obavljenim vakcinacijama i laboratorijskim analizama sukladno zakonskim odredbama.

III) ID se mora vratiti u HUGK ako HUGK to zahtijeva. ID se nakon smrti grla obvezno vraća u vlasništvo HUGK u roku 30 dana od smrti, koja ga pohranjuje.

IV) Upis podataka u ID mogu učiniti samo ovlaštene osobe koje to potvrđuju potpisom i pečatom.

V) Pri promjeni vlasništva ID se obavezno predočava u HUGK koji promjene vlasništva evidentira u Središnji register kopitara Republike Hrvatske i u ID-u.

VI) U slučaju da grlo dobije dodatne oznake (promjena boje, znakovite trajne oznake uzrokovane ozljedom i sl.), vlasnik grla dužan je o tome obavijestiti HUGK koji dopunjuje opis u ID.

VII) Vlasnik grla obvezan je na vrijeme obavijestiti HUGK o bilo kakvim pogreškama, propustima ili nepravilnostima u ID-u. HUGK nije odgovoran za kazne ili naknade koje su proizašle iz netočnih podataka u ID-u.

8.1. Izdavanje duplikata ID-a

I) HUGK će izdati duplikat ID-a samo u opravdanom slučaju, uz pisani izjavu opravdanja vlasnika grla i nakon podmirivanja naknade za izdavanje duplikata.

II) Duplikat ID-a označen je posebnom oznakom koja upućuje da se ne radi o originalnom primjerku.

III) U slučaju izdavanja duplikata zbog gubitka podataka o obavljenim vakcinacijama, laboratorijskim analizama i liječenju grla, HUGK će u rubriku Izjave vlasnika o namjeni kopitara upisati da grlo nije namijenjeno za prehranu ljudi, bez obzira na prethodne izjave u izgubljenom primjerku ID-a.

9. IZDAVANJE ZOOTEHNIČKIH CERTIFIKATA

I) Izdavanje zootehničkih certifikata koji prate uzgojno valjane životinje i njihove zmetne proizvode sukladno uzgojnom programu (*poglavlje XI.7.*) izdaje HUGK.

10. REGISTRACIJA PROMJENE VLASNIŠTVA

I) HUGK će registrirati promjene vlasništva samo u slučaju predočenja Identifikacijskog dokumenta grla i uz odgovarajući dokaz o promjeni vlasništva koji HUGK smatra prihvatljivim. HUGK prilikom promjene vlasništva grla zahtijeva potpune podatke o imenu i prezimenu, adresi, državljanstvu i kontaktu novog vlasnika grla.

II) Promjenu vlasništva moguće je registrirati nakon podmirivanja naknade promjene vlasništva.

III) Svaka promjena vlasništva registrira se u ID-u grla koji je predmet prodaje.

IV) Vlasništvo nad kopitarom može se registrirati isključivo na jednog vlasnika koji je odgovoran za sve podatke i promjene o grlu prema HUGK.

11. IDENTIFIKACIJA I REGISTRACIJA UVEZENIH GRLA

11.1. Uvjeti za registraciju uvezenog grla

I) Registrirati se mogu samo grla koja su uvezena i registrirana u priznatim međunarodnim registrima konja gidran pasmine.

II) Ako uvezeno grlo ne prati odgovarajuća uzgojna dokumentacija, neće se registrirati u GiSB.

III) Identifikacijski pregled uvezenog grla u cilju potvrđivanja identiteta je obvezan i radi se usporedbom s njegovim registriranim oznakama, a mora ga izvršiti ovlaštena tijela.

11.2. Postupak registracije uvezenog grla

I) Prilikom uvoza grla u Republiku Hrvatsku uvoznik je dužan obavijestiti ovlaštena tijela i predočiti uvoznu i uzgojnu dokumentaciju u roku od mjesec dana od uvoza životinje, tj. završetka carinske procedure.

II) Ovlaštena osoba HUGK obavlja identifikacijski pregled životinje i potvrđuje njegovu istovjetnost s uzgojnom i uvoznom dokumentacijom grla.

11.3. Naknadni zahtjevi za registraciju uvezenog grla

I) O svakom uvozu konja pasmine gidran na prostor Republike Hrvatske uvoznik/vlasnik mora u roku mjesec dana obavijestiti HUGK.

II) U slučaju kasnijeg zahtjeva za registracijom uvezenog grla, HUGK će izvršiti registraciju uvezenog grla uz dodatnu novčanu naknadu.

12. IZVOZ

- I) Prije svakog izvoza grla iz Republike Hrvatske vlasnik mora podnijeti zahtjev za izdavanje izvozne dokumentacije, dostaviti ime i prezime, adresu kupca, te svu ostalu dokumentaciju koju HUGK zahtijeva.
- II) Vlasnik grla obvezan je prije izvoza grla dostaviti ID, kako bi se ovjerio za putovanje u zemlju uvoznicu.
- III) Ako ID za grlo do dana podnošenja zahtjeva za izdavanje izvozne dokumentacije nije izdan, HUGK će izdati ID prije izvoza grla te ga ovjeriti za putovanje u zemlju uvoznicu.
- IV) HUGK će proslijediti traženu dokumentaciju grla nakon što vlasnik podmiri sve naknade izdavanja i ovjeravanja izvozne dokumentacije.

13. UGINUĆE GRLA

- I) Vlasnik grla obvezan je prijaviti svako uginuće registriranog grla u HUGK, bez obzira je li za grlo već izdan ID ili je u postupku registracije. ID izlučenog grla mora se u roku 30 dana od smrти grla vratiti u HUGK koja ga arhivira.
- II) Prijavu izlučenja grla mora ovjeriti ovlaštena osoba.

14. VLASNIŠTVO IZDANE DOKUMENTACIJE

- I) Svi dokumenti, certifikati i Identifikacijski dokumenti koje izdaje HUGK vlasništvo su HUGK i moraju se dostaviti na zahtjev HUGK ili u roku 30 dana od izlučenja grla.

15. PUBLIKACIJE

- I) Matična knjiga konja gidran pasmine Republike Hrvatske izdaje se najkasnije svakih pet godina.

Čazma, veljača 2019.

Autori uzgojnog programa gidran pasmine konja u Republici Hrvatskoj:

Branko Kovačić, dipl.ing., Predsjednik Hrvatske udruge gidran pasmine konja

Josip Trogrlić, mr. PTT, dopredsjednik

Ivica Pirin, pravnik krim., dopredsjednik

Miško Dijanek, član Izvršnog odbora

prof.dr.sc. Ante Ivanković (Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

izv.prof.dr.sc. Jelena Ramljak (Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)